

Rakendusasutus

Riigikantselei

Rakendusüksus

Riigi Tugiteenuste Keskus

Elluviijad

Riigikantselei

Rahandusministeerium

Justiitsministeerium

Eesti Tööandjate Keskliit

Eesti Ametiühingute Keskliit

Abikõlblikkuse periood

01.03.2014–31.12.2023

Sisukord

1.	Toetuse eesmärk ja oodatav tulemus.....	3
1.1.	Seosed ühtekuuluvuspoliitika rakenduskava ja meetme eesmärgiga ning riigisestse arengukavadega	3
1.2.	Toetuse andmise tulemus	3
2.	Eesmärkide saavutamiseks kavandatud tegevused	5
2.1.	Mõjude hindamise süsteemi arendamine.....	10
2.2.	Kaasamise arendamine	14
2.3.	Eesti Tööandjate Keskliidu poliitikakujundamisel kaasaraäkimise võimekuse suurendamine	17
2.4.	Eesti Ametiühingute Keskliidu poliitikakujundamisel kaasaraäkimise võimekuse suurendamine	19
2.5.	Strateegilise juhtimise arendamine	22
2.6.	Rakke- ja eksperdirühmad.....	26
2.7.	Õiguse revisjon	29
2.8.	Õigusloomejuristide arendamine	34
2.9.	Õppereisid	37
3.	Eelarve	40
4.	Tegevuste mõju läbivatele teemadele.....	43
5.	Abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud	43
6.	Toetuse maksmise tingimused ja kord	45
7.	Tegevuse elluviija kohustused.....	45
8.	Partneri kohustused	46
9.	Tegevuste tulemuslikkuse seire ja hindamine	46
10.	Tegevuste ja nende elluviimise tingimuste muutmine	47
11.	Finantskorrektsioon.....	47
Lisa:	Kodifitseerimise ja revisjoni läbiviimise meetodika	48

Käesolev käskkiri kehtestatakse perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi STS 2014 2020) § 16 lõike 1 alusel.

Käskkirjaga reguleeritakse prioriteetse suuna 12 „Haldusvõimekus“ meetme „Poliitikakujundamise kvaliteedi arendamine“ tegevuste 12.2.1–12.2.7 (vt loetelu ptk-s 2) raames toetuse andmise ja kasutamise tingimusi ja korda.

1. Toetuse eesmärk ja oodatav tulemus

1.1. Seosed ühtekuuluvuspoliitika rakenduskava ja meetme eesmärgiga ning riigisiseste arengukavadega

Toetust antakse ühtekuuluvusfondide rakenduskava 2014–2020 prioriteetse suuna 12 „Haldusvõimekus“ meetme „Poliitikakujundamise kvaliteedi arendamine“ eesmärgil „Parem poliitikakujundamise protsess juurutades mehhanisme ja tööriistu, mis aitavad kaasa terviklikumale, kaasavamale ja teadmispõhisemale poliitikakujundamisele“.

Tabel 1. EL vahendite kasutamise eesmärgi „Parem poliitikakujundamise protsess juurutades mehhanisme ja tööriistu, mis aitavad kaasa terviklikumale, kaasavamale ja teadmispõhisemale poliitikakujundamisele“ tulemusnäitaja rakenduskavas

Näitaja	Näitaja puhul kasutatav mõõtühik	Alg- väärtus	Alg- ja siht- väärtuse mõõt- ühik	Baas- aasta	Siht- väärtus (2020)	Andme- allikas	Aruand- luse sagedus
Nende algatuste arv, mis on ESF toetuse tulemusel käima lükatud parandamiseks koostööd ja kaasamist ja soodustamiseks paremat teabekasutust poliitika-kujundamisel	Algatuste arv	78,6	%	2015	89	Seire	Kord aastas

Toetusega panustatakse haldusvõimekuse arendamise ja OECD riigivalitsemise raporti soovitude rakendamise tegevuskavasse, Eesti avatud valitsemise partnerluse tegevuskavasse 2014 –2016 ja õiguspoliitika arengusuundadesse aastani 2018.

1.2. Toetuse andmise tulemus

Toetuse andmise tulemusena **suureneb valitsussektori võimekus lahendada riigi pikaajalisi ja valdkonnaüleseid probleeme, tõhustades selleks mõeldud poliitika kujundamist ja elluviimist ning toetades struktureid muudatusi, mis parandavad avaliku sektori teenuseid.** Soov on jõuda olukorda, kus valdkonna poliitikat kujundatakse seotud asutuste

tihedas koostöös enam probleemi- ja eesmäripõhiselt, kaasates süsteemsemalt valitsusväliseid olulisi osalisi ning tuginedes senisest enam Eesti ja teiste riikide kogemuste ja kavandatava poliitika potentsiaalsete mõjude analüüsile. Täpsemalt tähendab see, et:

- Mõjuanalüüside tegemine on muutunud üldlevinud praktikaks ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutused ning Vabariigi Valitsus kasutavad analüüsi tulemusi otsuste tegemisel.
- Valitsemisalade ja -tasandite vaheline koostöö prioriteetsete valdkonnaüleste probleemide lahendamisel on tõhustunud, takerdumata kinnistunud vastutusalade ja rahastamise korraldusse.
- Strateegiline ja finantsjuhtimine on omavahel seotud, toetades nii teadmispõhist otsustamist kui ka aidades kaasa prioriteetidest lähtuvale rahastamisele.
- Suureneb ministeeriumide võimekus terve poliitikakujundamise tsükli vältel huvirühmi kaasata ning sotsiaalpartnerite suutlikkus poliitikakujundamises kaasa rääkida.
- Tänu aruka õigusloome põhimõtete kasutamisele on õigusloome protsess kvaliteetsem ning õigusloome toetatud valdkondades selgem, lihtsam, teadmispõhisem ja kaasavam kui kehtiv õigus.

Eelnevast tulenevalt on toetuse andmise alaeesmärgid järgmised:

- **Eesmärk 1:** Mõjude hindamine on saanud poliitikakujundamise loomulikuks osaks ning mõjude hindamise tulemusi kasutatakse valitsusele oluliste otsuste langetamisel.
- **Eesmärk 2:** Valitsuse jaoks olulistele pikaajalistele probleemidele pakutakse koostöös kestlikke lahendusi.
- **Eesmärk 3:** Strateegiline ja finantsjuhtimine on omavahel seotud.
- **Eesmärk 4:** Suurenenud on ministeeriumide võimekus kaasata valitsuse jaoks olulistesse algatustesse huvirühmi ning huvirühmade võimekus poliitikakujundamisel kaasa rääkida.
- **Eesmärk 5:** Arukas õigusloome revideeritud valdkondades ja kvaliteetsem õigusloome kujundamine.

2. Eesmärkide saavutamiseks kavandatud tegevused

Allolev tabel annab koondülevaate rakenduskava eesmärgi saavutamiseks kavandatud meetme tegevustest, nende panusest toetuse andmise eesmärkidesse, tegevuste eelarvest, väljundnäitajatest ja tegevuste elluviijatest.

Tabel 2. Meetme tegevuste koondülevaade¹

Meetme tegevuse nr meetmete nimekirjas	Projekt	Meetme tegevus ja selle alategevused	Meetme (ala)tegevusega seotud meetme alaeesmärk	Meetme (ala)tegevuse kogumaksumus (sh mitteabikõlblik kulu)	Meetme (ala)tegevuse väljundnäitaja rakenduskavas	Täiendavad meetme tegevuse väljundnäitajad	Tegevuse elluviija
12.2.1	1.	Mõjude hindamise süsteemi arendamine	Mõjude hindamine on saanud poliitikakujundamise loomulikuks osaks ning mõjude hindamise tulemusi kasutatakse valitsusele oluliste otsuste langetamisel Arukas õigusloome revideeritud valdkondades ja kvaliteetsem õigusloome kujundamine	3 056 374	Tehtud analüüside arv 45	-	RK
12.2.2	2.	Kaasamise arendamine	Suurenenud on ministriumide võimekus kaasata valitsuse jaoks olulistesse algatustesse huvirühmi ning huvirühmade võimekus poliitikakujundamisel kaasa rääkida	440 000	Kaasamisprojektide arv 7	-	RK

¹ Eelarve muudatuste ülevaade on toodud 3 peatükis.

Meetme tegevuse nr meetmete nimekirjas	Projekt	Meetme tegevus ja selle alategevused	Meetme (ala)tegevusega seotud meetme alaeesmärk	Meetme (ala)tegevuse kogumaksumus (sh mitteabikõlblik kulu)	Meetme (ala)tegevuse väljundnäitaja rakenduskavas	Täiendavad meetme tegevuse väljundnäitajad	Tegevuse elluviija
12.2.3	3. ja 4.	Tööturu osaliste (Eesti Tööandjate Keskliit ja Eesti Ametiühingute Keskliit) poliitikakujundamisel kaasaraäkimise võimekuse suurendamine	Suurenenud on ministeeriumide võimekus kaasata valitsuse jaoks olulistesse algatustesse huvirühmi ning huvirühmade võimekus poliitikakujundamisel kaasa rääkida	471 658	Kaasamisprojektide arv 2	Vt ala-tegevused	ETKL ja EAKL
	3.	Eesti Tööandjate Keskliidu poliitikakujundamisel kaasaraäkimise võimekuse suurendamine	Vt tegevus 12.2.3	235 294	Kaasamisprojektide arv 1	1) Mõjuanalüüside arv 25 2) Konjunktuuri-raportite arv 16 3) Töörühmade kohtumiste arv 40 4) Koolituste arv 5	ETKL
	4.	Eesti Ametiühingute Keskliidu poliitikakujundamisel kaasaraäkimise võimekuse suurendamine	Vt tegevus 12.2.3	236 364	Kaasamisprojektide arv 1	1) Sektori tööandjate ja ametiühingute ühiskoolitused 13	EAKL

Meetme tegevuse nr meetmete nimekirjas	Projekt	Meetme tegevus ja selle alategevused	Meetme (ala)tegevusega seotud meetme alaeesmärk	Meetme (ala)tegevuse kogumaksumus (sh mitteabikõlblik kulu)	Meetme (ala)tegevuse väljundnäitaja rakenduskavas	Täiendavad meetme tegevuse väljundnäitajad	Tegevuse elluviija
						2) Koolitusprogrammi arendamine 10 3) Infosüsteem 1 4) Haruametühingute struktuurianalüüsid koos arenguplaaniga 8	
12.2.4	5.	Strateegilise juhtimise arendamine	Strateegiline ja finantsjuhtimine on omavahel seotud	2 041 471	Tegevuspõhisele eelarvele üle läinud valitsemis- või haldusalade arv 11	-	RM
12.2.5	6.	Rakke- ja eksperdirühmad	Valitsuse jaoks olulistele pikaajalistele probleemidele pakutakse koostöös kestlikke lahendusi	2 400 000	Rakke- ja eksperdirühmade arv 15	-	RK
12.2.6	7.	Õiguse revisjon	Arukas õigusloome revideeritud valdkondades ja kvaliteetsem õigusloome kujundamine	1 455 525	Nende kodifitseeritud seaduseelnõude arv, mis on esitatud Vabariigi	-	JUM

Meetme tegevuse nr meetmete nimekirjas	Projekt	Meetme tegevus ja selle alategevused	Meetme (ala)tegevusega seotud meetme alaeesmärk	Meetme (ala)tegevuse kogumaksumus (sh mitteabikõlblik kulu)	Meetme (ala)tegevuse väljundnäitaja rakenduskavas	Täiendavad meetme tegevuse väljundnäitajad	Tegevuse elluviija
					Valitsusele heakskiitmiseks 5 ²		
12.2.7	8.	Õigusloome arendamine	Arukas õigusloome revideeritud valdkondades ja kvaliteetsem õigusloome kujundamine	375 029	Avaliku sektori, v.a kohalikud omavalitsused, ja MTÜ osalejate arv ESF toetatud koolitustel, eesmärgiga suurendada nende asjatundlikkust 636 ³	-	JUM
	8.	Õigusloomejuristide arendamine	Vt tegevus 12.2.7	318 729 ⁴	Koolitustel osaluskordade arv 600	-	JUM

² Muudatus on seotud Riigi eelarvestrateegia 2019-2022 protsessis tegevuse 12.2.7 ja 12.2.8. eelarve vähendamisega kogusummas 112 942 eur (sh 96 000 EL toetus), mistõttu vähendati ka tegevuse 12.2.6. väljundnäitajat ühe revisjoni võrra. Muudatus on heaks kiidetud 21.12.2018 ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavas ning 31.01.2019 meetmete nimekirjas.

³ Vabaihendus - keskkvalitsuse üksuste asutatud sihtasutus või mittetulundusühing, mis aitab keskkvalitsusel täita talle pandud funktsioone.

⁴ 2021. aasta alguses tõsteti tegevuse 12.2.7 õigusloome arendamise alltegevuste vahel eelarvet ümber. Õigusloomejuristide arendamise tegevusele tõsteti juurde 13 700 eurot õppereiside eelarvest.

Meetme tegevuse nr meetmete nimekirjas	Projekt	Meetme tegevus ja selle alategevused	Meetme (ala)tegevusega seotud meetme alaeesmärk	Meetme (ala)tegevuse kogumaksumus (sh mitteabikõlblik kulu)	Meetme (ala)tegevuse väljundnäitaja rakenduskavas	Täiendavad meetme tegevuse väljundnäitajad	Tegevuse elluviija
	8.	Õppereisid	Vt tegevus 12.2.7	56 300 ⁵	Õppereisidel osaluskordade arv 36	-	JUM

⁵ 2021. aasta alguses tõsteti tegevuse 12.2.7 koguelarvet ümber. Õigusloomejuristide arendamise tegevusele tõsteti juurde 13 700 eurot õppereiside eelarvest.

2.1. Mõjude hindamise süsteemi arendamine

2.1.1. Toetatav tegevus

Meetmest toetatakse:

- 1) Valitsuse otsustusprotsessi toetavate **mõjuanalüüside** tegemist:
 - a. Euroopa Liidu otsustusprotsessis Vabariigi Valitsuse seisukohtade kujundamisel;
 - b. valdkondlike arengukavade koostamisel või olulises mahus muutmisel;
 - c. seaduste väljatöötamisel või muutmisel, kui seaduse algamiseks on koostatud väljatöötamise kavatsus, kus on tuvastatud oluline mõju või mõjud;
 - d. Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis nimetatud roheliste ja valgete raamatute ettevalmistamisel;
 - e. muude Vabariigi Valitsuse jaoks oluliste algatuste väljatöötamisel, kui algatus või sellega otseselt seotud ülesanne sisaldub Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis;
 - f. analüüsid, mis on seotud tegevusega Eesti konkurentsivõime tõstmiseks arukaks, jätkusuutlikuks ja kaasavaks majanduseks, Euroopa Liidu samalaadse protsessi raames, säästva arengu komisjoni tööga või Euroopa Nõukogu riigipõhiste soovitude elluviimisega;
 - g. tegevuste vahe- või järelhindamisel, kui hindamise vajadus on kinnitatud Vabariigi Valitsuses või valitsuse nõuandvates kogudes.
- 2) **tulevikuanalüüside** läbiviimist, mille eesmärk on Eesti jaoks pikaajalises perspektiivis oluliste teemade ja trendide analüüsimine rahvusvahelises kontekstis ja selle pinnalt esialgsete poliitikasoovituste andmine. Tulevikuanalüüs peab vastama ühele järgmistest tingimustest:
 - a. analüüs seondub Eesti Euroopa Liidu poliitika planeerimisega;
 - b. analüüs seondub Eesti konkurentsivõime tõstmisega aruka, kestliku ja kaasava majandusega riigiks või Euroopa Liidu samalaadse protsessiga.
- 3) õiguslikule küsimusele keskenduvate põhjalike analüüside läbiviimist, mis eeldavad lahendamiseks õiguslikke teadmisi, sisaldavad nii teaduslikku kui praktilist teemakäsitlust ning võrdlevat käsitlust. Õigusanalüüs peab vastama vähemalt ühele järgmistest tingimustest:
 - a. analüüs toetab õigusloomeprotsessi valitsuse prioriteetses valdkonnas
 - b. analüüs on vajalik EL otsustusprotsessis või EL õiguse ülevõtmiseks, et hinnata pakutud lahenduste sobivust Eesti õiguskorda ning saavutada valitsuse EL poliitikas seatud eesmärkide elluviimine.

Punktides 2.1.1.1 – 2.1.1.3 kirjeldatud analüüside puhul toetatakse analüüside tellimist või analüüsi tegemiseks vajaminevaid uuringuid või konsultatsiooniteenust tingimusel, et toetuse abiga valmib terviklik mõju-, tuleviku- või õigusanalüüs.

- 4) Mõjude hindamise süsteemi arendamist ja juurutamist, muu hulgas:
 - a. mõjude hindamisega seotud koolituste ja seminaride korraldamine ning nendeks materjalide väljatöötamine;
 - b. osalemine mõjude hindamisega seotud konverentsidel, seminaridel ja koolitustel;
 - c. mõjude hindamisega seotud juhiste jm materjalide koostamine;

- d. mõjude hindamise metoodika edasiarendamine;
- e. mõjude hindamise süsteemi toimimise analüüside tegemine;
- f. teavitustöö mõjude hindamisega seotud osalistele;
- g. mõjude hindamise süsteemi toetavate uute lahenduste katsetamine;
- h. mõjude hindamist toetavate IT-lahenduste arendamine.

2.1.2. Tegevuse panus meetme alaeesmärkidesse

Tegevustega panustatakse meetme alaeesmärkidesse „Mõjude hindamine on saanud poliitikakujundamise loomulikuks osaks ning mõjude hindamise tulemusi kasutatakse valitsusele oluliste otsuste langetamisel“ ning „Arukas õigusloome revideeritud valdkondades ja kvaliteetsem õigusloome kujundamine“.

2.1.3. Tegevuse oodatav tulemus

Tegevuse 2.1.1.1. tulemusena on poliitikaalternatiivide kaalumine ja nende mõjude hindamine saanud poliitikakujundamise loomulikuks osaks ning mõjude hindamise tulemusi kasutatakse valitsusele oluliste otsuste langetamisel. Valitsusasutustes on paranenud Vabariigi Valitsuse otsuste ettevalmistus ja otsuste mõju hindamise kvaliteet ning mõjude hindamisel kasutatakse horisontaalseid reegleid ja praktikat vastavalt Vabariigi Valitsuses kinnitatud „Mõjude hindamise metoodikale“. See muudab valitsuse poliitika rohkem teadmiste tuginevaks ja läbimõeldumaks ning poliitikaprotsessi avatumaks.

Tegevuse 2.1.1.2. tulemusena aidatakse kaasa pikaajaliste probleemide, võimaluste või muul moel oluliste teemade varajase märkamise süsteemi tekkimisele poliitikakujundamises.

Tegevuse 2.1.1.3. tulemusena on alternatiivsete õiguslike lahenduste kaalumine ja nende analüüsimine saanud õigusloomeprotsessi osaks ning õigusanalüüside tulemusi kasutatakse õiguslike valikute langetamisel ja õigusaktide järelhindamistel.

2.1.4. Tegevuse väljund

Tegevuste väljundina valmib 45 analüüsi. Vajaduse ilmnemisel on korrigeeritud mõjuanalüüside koostamise metoodikat ja juhised, et need toetaksid analüüside tegemist ja kasutatavust. Mõjuanalüüsidega seotud osalistel on praktilised oskused analüüside tellimiseks ja tegemiseks.

Tabel 3. Meetme tegevuse väljundnäitaja ning selle sihttasemed

Näitaja nimetus	Mõõtühik	Sihttase (2018)	Sihttase (2020)	Andmeallikas	Aruandluse sagedus
Tehtud analüüside arv	Analüüs	27	45	Seire	Kord aastas

2.1.5. Tegevuse sihtrühm

Tegevuste sihtrühm on valitsusasutused ja teised poliitikakujundamise osalised.

Tegevustes osalevad õigus, - mõju ja tulevikuanalüüsidega ning mõjuhindamise süsteemi arendamisega seotud ametnikud, poliitikud kui ka seotud valitsusvälised huvirühmad.

2.1.6. Tegevusega seotud arengukavad

Tegevused lähtuvad Haldusvõimekuse arendamise ja OECD riigivalitsemise raporti soovitude rakendamise tegevuskavast.

2.1.7. Tegevuse elluviija

Tegevuse elluviija on Riigikantselei strateegiabüroo.

2.1.8. Partnerid

- 1) Partner on organisatsioon, kes osaleb punktis 2.1.1. nimetatud tegevuse algatamisel.
- 2) Elluviija sõlmib partneriga koostöölepingu, milles täpsustatakse partneri õigused ja kohustused ning vastutus ja aruandluskord programmi elluviimisel.

2.1.9. Kavandatava tegevuse maksumus

Punktides 2.1.1.1-2.1.1.3 nimetatud tegevuste abikõlblik EL toetus⁶ ühe mõjuanalüüsi kohta saab olla kuni 51 000 eurot. Kui tegevus on algatatud koostöös ühe või mitme ministeeriumiga, siis kogub Riigikantselei tegevuse elluviijana partneritelt omaosalust vähemalt 15% tegevuse maksumusest. Partneritelt kogutavat omaosalust kasutatakse mitteabikõlblike kulude katteks. Riigikantselei kohustub arvet pidama omaosaluse katteks kogutavate vahendite üle.

2.1.10. Tegevuste algatamine

- 1) Punktides 2.1.1.1-2.1.1.3 nimetatud tegevuste läbiviimise korraldus:
 - a. Riigikantselei algatab punktis 2.1.1.1 -2.1.1.3 nimetatud tegevusi jooksvalt, konsulteerides ministeeriumidega ning kaasates vajaduse korral ministeeriume tegevuse algatamisse.
 - b. Tegevuse algatamiseks peab Riigikantselei strateegiabüroo hindama tegevuse vastavust meetme eesmärkidele, seost valitsuse poliitika ja prioriteetidega, teostatavust ja rakendatavust. Kavandatava tegevuse kohta täidetakse enne hanke väljakuulutamist kontroll-leht, kus on hinnatud vastavust kriteeriumidele.
 - c. Punktides 2.1.1.1a, 2.1.1.2a ja 2.1.1.3b toodud tegevuste puhul tuleb enne tegevuste algatamist saada tegevusele heakskiit Euroopa Liidu koordinatsioonikogust. Selleks esitab Riigikantselei või ministeerium, kellega koostöös tegevust plaanitakse, Euroopa Liidu koordinatsioonikogule lähteülesande kavandi, milles on välja toodud mõjuanalüüsi ja tellitava tegevuse vajadus, eesmärk ja sisu, ulatus, eeldatav ajakava ja maksumus. Euroopa Liidu koordinatsioonikogu teeb otsuse lähteülesande kavandi heakskiitmise, tingimusliku heakskiitmise või tagasilükkamise kohta.
 - d. Riigikantselei korraldab kavandatavate hangete ettevalmistamise ja läbiviimise, lepingute ettevalmistamise ja nende täitmise jälgimise, teenuste osutajatega arveldamise ja tegevuste aruandlusega seonduva töö.
 - e. Kui tegevus on algatatud koostöös ministeeriumi või ministeeriumidega, kohustuvad ministeeriumid andma igakülgse sisulise panuse lõpliku lähteülesande koostamisse, osalema uuringu või analüüsi tegemiseks või konsultatsiooniteenuse osutamiseks võetavate pakkumuste hindamises, toetama eksperte nende töös ning hindama tehtud töö vastavust lähteülesandele ning tagama omaosaluse.

⁶ st EL toetus +riiklik kaasfinantseering

- 2) Punktis 2.1.1.2 nimetataud mõjude hindamise süsteemi arendamise ja juurutamisega seotud tegevused planeerib Riigikantselei iga kalendriaasta alguses. Tegevusi algatatakse jooksvalt, konsulteerides vajaduse korral teiste asjaomase temaga seotud osalistega.

2.1.11. Ajakava

Tegevusi tehakse perioodil 1.12.2014 –31.12.2023. Tegevusi on kavas algatada jooksvalt. Igal aastal koostatakse aasta kohta täpsem tegevusplaan.

2.2. Kaasamise arendamine

2.2.1. Toetatav tegevus

Toetust antakse sellisteks kaasamis- või osalemisalasteks tegevusteks, mis parandavad kas riigiasutuste või samal ajal riigiasutuste ja valitsusväliste osaliste võimekust poliitikakujundamise protsessis huvitatud osaliste arvamust välja selgitada ja valitsusväliste huvirühmade võimekust poliitikakujundamises kaasa rääkida.

Toetatakse kolme tüüpi tegevusi:

- 1) arengukava, seadus-, Eesti seisukohtade kujundamisel EL otsustusprotsessis vm otsuse eelnõu väljatöötamise raames uute kaasamisalaste lahenduste katsetamist või juurutamist eesmärgiga suurendada osaliste võimekust poliitikakujundamises osaleda;
- 2) tegevusi, millega arendatakse riigi kaasamispoliitikat vastavalt Vabariigi Valitsuse kinnitatud kaasamisalastele dokumentidele (sh kaasamise hea tava) või tagatakse tugi kaasamiseks või osalemiseks kooskõlas kaasamispoliitikaga;
- 3) tegevusi, millega arendatakse poliitikakujundamises osalevate vabaühenduste/valitsusväliste huvirühmade suutlikkust osaleda.

2.2.2. Tegevuse panus meetme alaeesmärkidesse

Tegevustega panustatakse meetme alaeesmärki „Suurenenud on ministeeriumide võimekus kaasata valitsuse jaoks olulistesse algatustesse huvirühmi ning huvirühmade võimekus poliitikakujundamisel kaasa rääkida“ ning järgmistesse tulemusnäitajatesse:

- Kaasamise protsess ja tulemuslikkus.

2.2.3. Tegevuse oodatav tulemus

Tegevuste tulemusena peab paranema osaliste võime koostöös osaleda, sh

- kas analüütiline suutlikkus, teadmised, oskused või hoiakud;
- töö parem organiseerimine või
- teadmised osalemisvõimalustest või info kättesaadavus osalemisvõimaluste kohta.

2.2.4. Tegevuse väljund

Valmib seitse kaasamisprojekti.

Tabel 4. Meetme tegevuse väljundnäitaja ning selle sihttasemed

Näitaja nimetus	Mõõtühik	Sihttase (2018)	Sihttase (2020)	Andmeallikas	Aruandluse sagedus
Kaasamisprojektide arv	Projekt	4	7	Seire	Kord aastas

2.2.5. Tegevuse sihtrühm

Toetuse sihtrühm on vabaühendused ja valitsusasutused.

2.2.6. Seotud arengukavad

Tegevused lähtuvad Eesti avatud valitsemise partnerluse tegevuskavast 2014–2016 ja haldusvõimekuse arendamise ja OECD riigivalitsemise raporti soovitude rakendamise tegevuskavast.

2.2.7. Tegevuse elluviija

Tegevuse elluviija on Riigikantselei strateegiabüroo.

2.2.8. Rahastamise ettepaneku algatajale esitatavad nõuded

Kõik tegevused algatab Riigikantselei kas iseseisvalt või koostöös ministeeriumi(de) või vabähendustega.

2.2.9. Tingimused toetatavatele tegevustele

Tegevused vastavad järgmistele tingimustele:

- 1) Uute kaasamisalaste lahenduste katsetamine:
 - a) Tegevusse on kaasatud vähemalt kaks ministeeriumi ja vähemalt kolm valitsusvälist partnerorganisatsiooni;
 - b) tegevuse kirjelduse juurde on esitatud eelnõu menetluse eest vastutava ministeeriumi järgmise sisuga kinnitus:
 - Eelnõu menetlust kaasaval moel toetava juhtkonnaliikme toetusavaldus
 - Kaasamise korraldamise eest vastutava ametniku nimi ja ametikoht
 - Kaasamise kava
 - Huvirühmade toetusavaldus kaasamise kavale
 - c) tegevuse tulemusi on kohustus talletada ja esitleda huvitatud osalistele;
 - d) Tegevuse potentsiaalne kasu on suur kas puudutatud sihtrühmade suurust või kaasamisprojekti hinnatavat mõju arvestades, sh tulemuste kestlikkuse seisukohast.
- 2) Riigi kaasamispoliitika arendamine:
 - a) tegevus on tuletatav Vabariigi Valitsuse kinnitatud kaasamisalasest dokumendist või seal nimetatud või on vajalik selleks, et hinnata kaasamispoliitika või mõne selle aspekti tulemuslikkust;
 - b) tegevusest saab kasu vähemalt viis ministeeriumi ja/või valitsusvälist organisatsiooni;
 - c) tegevus räägitakse läbi ministeeriumide kaasamise kontaktisikutega;
 - d) tegevuse potentsiaalne kasu on suur kas puudutatud sihtrühmade suurust või kaasamisprojekti hinnatavat mõju arvestades, sh tulemuste kestlikkuse seisukohast.
- 3) Vabähenduste poliitikakujundamises osalemise suutlikkuse arendamine:
 - a) tegevuse eesmärk on vabähenduste analüütilise võimekuse, teadmiste, oskuste ja hoiakute parandamine või töö parem korraldamine;
 - b) tegevus on suunatud vähemalt kümne valitsusvälise partnerorganisatsiooni ühesuguste vajaduste rahuldamisele;
 - c) tegevuse potentsiaalne kasu on suur kas puudutatud sihtrühmade suurust või kaasamisprojekti hinnatavat mõju arvestades, sh tulemuste kestlikkuse seisukohast.

2.2.10. Tegevuste valiku põhimõtted

Tegevuste rahastamine otsustatakse järgmiselt:

- 1) Riigikantselei esitab koostöös ühe või mitme ministeeriumi ja/või vabähendusega koostatud tegevuse kirjelduse selleks riigisekretäri moodustatud komisjonile.

- 2) Komisjon liikmed esindavad võrdsel alusel valitsusasutusi ja valitsusväliseid partnerorganisatsioone.
- 3) Komisjoni ülesanne on anda hinnang tegevuse rahastamise vajalikkusele. Komisjon saab esitada tegevuse kirjelduse kohta täiendus- ja parandusettepanekuid.
- 4) Pärast täiendus- ja parandusettepanekute läbitöötamist ja vajaduse korral täiendatud tegevuse kirjeldust otsustab Riigikantselei tegevuse rahastamise ning informeerib komisjoni.

2.2.11. Ajakava

Tegevusi tehakse perioodil 1.12.2014 –31.12.2023. Tegevusi on kavas alata jooksvalt. Igal aastal koostatakse aasta kohta täpsem tegevusplaan.

2.3. Eesti Tööandjate Keskliidu poliitikakujundamisel kaasärääkimise võimekuse suurendamine

2.3.1. Toetatav tegevus

Toetust antakse tööandjate keskliidu poliitikakujundamises kaasärääkimise võimekuse suurendamiseks. Toetatavad tegevused jagunevad kaheks:

- 1) Analüütilise võimekuse kasvatamine:
 - a) analüüside tegemine majanduse konkurentsivõimega seotud probleemide ja lahenduste leidmiseks;
 - b) analüütiliste oskuste ja analüüsiprotsessi arendamine;
 - c) koostöövõrgustiku arendamine poliitikauuringute asutustega;
 - d) haruliitude analüütilise võimekuse suurendamine.
- 2) Liikmete kaasamisvõime suurendamine:
 - a) keskliidu ja haruliitude võtmeisikute koolitamine;
 - b) kaasamisvaldkonna konsultandi kaasamine Eestist aitamaks kaasa kaasamisprotsesside kujundamisele igapäevatoos.

2.3.2. Tegevuse panus meetme alaeesmärkidesse

Tegevustega panustatakse meetme alaeesmärki „Suurenenud on ministeeriumide võimekus kaasata valitsuse jaoks olulistesse algatustesse huvirühmi ning huvirühmade võimekus poliitikakujundamisel kaasa rääkida“.

2.3.3. Tegevuse oodatav tulemus

Toetuse tulemusena:

- 1) On paranenud tööandjate keskliidu analüütiline võimekus, seisukohtade esitamisel on analüütilise argumentatsiooni esitamine muutunud poliitikakujundamise tööprotsessi osaks. Tööandjate keskliit annab riigile majandus- ja rahandusotsuste tegemisel olulist tagasisidet tööandjate ootuste kohta. Majandussubjektide ootused on üks olulisimaid majanduskäitumist mõjutavaid tegureid.
- 2) Liikmete kaasamine paraneb. Paraneb nii seisukohtade kvaliteet kui ka liikmete arusaamendi kaasatusest. Liikmete kaasamise parandamisel on eesmärgiks seatud, et viie aasta pärast räägib poliitikakujundamisel kaasa vähemalt 30 liiget aastas. Kaasamist seiratakse iga aasta, perioodi lõpus annavad liikmed hinnangu tööandjate keskliidu kaasamisele ja 2/3 liikmeid tajub, et neil on võimalik poliitikakujundamises kaasa rääkida.

2.3.4. Tegevuse väljund

Viiakse ellu tööandjate keskliidu poliitikakujundamises kaasärääkimise võimekust suurendav projekt. Projekti raames on kavas analüütilise võimekuse suurendamiseks aasta jooksul koostada neli tööandjate prioriteetse teema põhjalikumad mõjuanalüüsi ja neli jooksva teema lühianalüüsi ning välja anda kvartaalset tööandjate majanduskonjunkturi uuringut. Regulaarselt töötab neli temaatilist töörühma, mis annavad sisendi tööandjate keskliidu poliitikakujundamisse. Korraldatakse viis koolitust.

Tabel 5. Tegevuse väljundnäitajad ning nende sihttasemed

Näitaja nimetus	Mõõtühik	Sihttase (2018)	Andmeallikas	Aruandluse sagedus
Tegevuse väljundnäitaja rakenduskavas				
Kaasamisprojektide arv	Projekt	1	Seire	Kord aastas
Täiendavad väljundnäitajad				
Mõjuanalüüside arv	Analüüs	25	Seire	Kord aastas
Konjunktuuri-raportite arv	Raport	16	Seire	Kord aastas
Töörühmade kohtumiste arv	Kohtumist	40	Seire	Kord aastas
Koolituste arv	Koolitust	5	Seire	Kord aastas

2.3.5. Tegevuse sihtrühm

Tegevuse sihtrühm on Eesti Töandjate Keskliit ning selle haruliidud.

2.3.6. Tegevusega seotud arengukavad

Tegevus sisaldub Eesti avatud valitsemise partnerluse tegevuskavas 2014–2016.

2.3.7. Tegevuse elluviija

Tegevuse elluviija on Eesti Töandjate Keskliit.

2.3.8. Tingimused toetatavatele tegevustele

- 1) Mõjuanalüüsid on kasutatavad kõikide töandjate keskliidu haruliitude poolt.
- 2) Haruliitudele suunatud võtmeisikute koolitustel osaleb vähemalt 50% keskliidu haruliitudest.
- 3) Käivitavatest töögruppidest võtab osa 20% keskliidu liikmetest

2.3.9. Ajakava

Tegevusi tehakse perioodil 1.03.2014 –31.12.2018. Tegevusi on kavas algatada jooksvalt. Igal aastal koostatakse aasta kohta täpsem tegevusplaan.

2.4. Eesti Ametiühingute Keskliidu poliitikakujundamisel kaasaraäkimise võimekuse suurendamine

2.4.1. Toetatav tegevus

Toetust antakse ametiühingute keskliidu poliitikakujundamises kaasaraäkimise võimekuse suurendamiseks. Toetatavad tegevused jagunevad kolmeks:

- 1) Ametiühingute osaluse kvaliteedi parendamine tööturгу ja majandust puudutavate otsuste langetamisel:
 - a) koolitussüsteemi väljaarendamine – ennekõike õppeprogrammide ja finantseerimisskeemide väljatöötamine, samuti lektorite ettevalmistamine;
 - b) eelnõude ja läbirääkimiste infosüsteemi väljaarendamine – aitab hoida silme ees olulisemaid poliitilisi protsesse, koguda tagasisidet ning samas ka analüüsida ametiühingute toimet majandusnäitajate muutustele;
 - c) ametiühinguvälise tagasisiderühma loomine esindamata töötajatest – aitab kaasa ametiühingute maine tõusule töötajaskonna seas ja kavandada ametiühingute tegevusi laiemalt töötajate huvide kaitseks, kui vaid oma liikmete huvides. Tagasisidegrupi moodustamise kaugem eesmärk on ametiühingusse uute liikmete leidmine .
- 2) Ametiühingute sisemise struktuuri tugevdamine, et kanda majanduses ja otsustamises vastutusrikkamat rolli. Eriti pööratakse tähelepanu valdkondlike haruliitude tugevdamisele:
 - a) struktuuriuuringu ja haruliitude võimekuste auditi tegemine – hindab suutlikkust ja annab soovitusi muudatusteks;
 - b) struktuurinõustamine – kõigi vajalike funktsioonide väljaarendamiseks;
- 3) Kolmepoolse dialoogi arendamine võimalikult kõigis majandus- ja riigielu sektorites, mis parandab tööandjate ja ametiühingute ühist panust poliitika kujundamisel ja elluviimisel:
 - a) sektorite sõlmküsimuste analüüsides tegemine – selgitatakse välja sektorite peamised tugevused ja arenguprobleemid;
 - b) kohtumiste ja ühisarutelude korraldamine tööandjate organisatsioonidega – ühistegevuste planeerimiseks ja koostöö käivitamiseks.

2.4.2. Tegevuse panus meetme alaeesmärkidesse

Tegevustega panustatakse meetme alaeesmärki „Suurenenud on ministeeriumide võimekus kaasata valitsuse jaoks olulistesse algatustesse huvirühmi ning huvirühmade võimekus poliitikakujundamisel kaasa rääkida“.

2.4.3. Tegevuse oodatav tulemus

Toetuse tulemusena:

- 1) Toimib olulisemates majandussektorites funktsionaalne ametiühing, mis suudab osutada liikmeskonnale tööeluga seotud teenuseid, suudab olla konstruktiivselt partneriks sektori tööandjatele ning sünteesida praktika ja asjatundmise pealt poliitikasoovitusi riigile ja kohalikele omavalitsustele.
- 2) Toimib kestlik ametiühingute koolitussüsteem, mis tagab usaldusisikute ja liidrite väljaõppe, infosüsteem tagab laiema osaluse eelnõude ja poliitika väljatöötamisel ning ka

piisava analüüsi ametiühingu enda toimimisest ja seostest majandusarenguga, ametiühingutel on kaasamissüsteem, mis võimaldab küsida ja arvesse võtta ka ametiühingutesse mittekuuluvate töötajate seisukohti.

- 3) Saab välja tuua 10–15 alasektorit, kus sektori tasemel toimub reaalne dialoog ja nii töösuhteid kui ka poliitikat kujundatakse sektoriorganisatsioonide koostöös.

2.4.4. Tegevuse väljund

Viakse ellu ametiühingute keskliidu poliitikakujundamises kaasaraäkimise võimekust suurendav projekt. Projekti raames on kavas arendada välja kümme koolitusprogrammi, korraldada 13 sektori tööandjate ja ametiühingute ühiskoolitust, arendada välja infosüsteem ja koostada kaheksa haruametiühingu struktuurianalüüsi koos arenguplaaniga.

Tabel 6. Tegevuse väljundnäitajad ning nende sihttasemed

Näitaja nimetus	Mõõtühik	Sihttase (2018)	Andmeallikas	Aruandluse sagedus
Tegevuse väljundnäitaja rakenduskavas				
Kaasamisprojektide arv	Projekt	1	Seire	Kord aastas
Täiendavad väljundnäitajad				
Sektori tööandjate ja ametiühingute ühiskoolitused	Koolituste arv	13	Seire	Kord aastas
Koolitussüsteemi arendamine	Väljatöötatud või uuendatud koolitusprogramm	10	Seire	Kord aastas
Infosüsteem	Infosüsteem	1	Seire	Kord aastas
Haruametiühingute struktuurianalüüsid koos arenguplaaniga	Analüüside ja rakendusse võetud arenguplaanide arv	8	Seire	Kord aastas

2.4.5. Tegevuse sihtrühm

Tegevuse sihtrühm on Eesti Ametiühingute Keskliit ning selle haruliidud, ametiühingute liikmed ja Eesti Tööandjate Keskliit ja sektorite tööandjad.

2.4.6. Tegevusega seotud arengukavad

Tegevused lähtuvad Eesti avatud valitsemise partnerluse tegevuskavast 2014–2016 ja haldusvõimekuse arendamise ja OECD riigivalitsemise raporti soovitude rakendamise tegevuskavast.

2.4.7. Tegevuse elluviija

Tegevuse elluviija on Eesti Ametiühingute Keskliit.

2.4.8. Tingimused toetatavatele tegevustele

- 1) Toetatavad tegevused peavad tagama haruametiühingutele kestliku ja arenemisvõimelise struktuuri, mis võimaldab ka osa analüüsi- ja arendusvõimekusest usaldada haruliitudele, lisaks on välja töötatud tehniline platvorm ja kord parimate eksperditeadmiste kaasamiseks tagasiside andmisel erinevate eelnõude ja poliitika ettevalmistusprotsessis.
- 2) EAKL panustab programmi elluviimiseks lisaks kirjeldatule juba programmi toimimisajal enda ja haruliitude inimvara ja raha.

2.4.9. Ajakava

Tegevusi tehakse perioodil 1.11.2014 –31.12.2018. Tegevusi on kavas alata jooksvalt. Igal aastal koostatakse aasta kohta täpsem tegevusplaan.

2.5. Strateegilise juhtimise arendamine

2.5.1. Toetatav tegevus

Strateegilise ja finantsjuhtimise arendamine tähendab eelkõige strateegilise ja finantsjuhtimise korrastamist ning omavahelist paremat sidumist. Korrastamise käigus ühtlustatakse arengudokumentide juhtimistasandeid (ja andmeobjekte) ning luuakse eeldused tegevuspõhisele eelarvestamisele üleminekul, mis seob omavahel selgemalt eesmärgid ressurssidega. Strateegilise ja finantsjuhtimise korrastamisel antakse toetust:

- 1) Valitsemis- ja haldusalade võimekuse suurendamiseks tegevuspõhisele eelarvele üleminekul, sh:
 - a) protsesside ja teenuste kindlaksmääramiseks ja optimeerimiseks;
 - b) arengukavade väljatöötamiseks;
 - c) tulu- ja kuluarvestuse väljatöötamiseks;
 - d) seire ja aruandluse arendamiseks;
 - e) infosüsteemide seadistamiseks.
- 2) Ministeeriumide valitsemisalade piire ületavate valdkondade terviklike rahastamislahenduste väljatöötamiseks ja katsetamiseks:
 - a) meetodikate arendamiseks ja vastavate juhiste jm materjalide koostamiseks;
 - b) koolituste ja koosolekute korraldamiseks ning nendeks materjalide väljatöötamiseks;
 - c) analüüside tegemiseks;
 - d) protsesside ja teenuste kindlaksmääramiseks ja optimeerimiseks;
 - e) seire ja aruandluse arendamiseks;
 - f) infosüsteemide seadistamiseks.
- 3) Strateegilise ja finantsjuhtimise süsteemi korrastamiseks, arendamiseks ja juurutamiseks, sh:
 - a) koolituste, seminaride ja konverentside korraldamiseks ning nendeks materjalide väljatöötamiseks;
 - b) konverentsidel, seminaridel ja koolitustel osalemiseks;
 - c) meetodikate arendamiseks ja vastavate juhiste jm materjalide koostamiseks;
 - d) eelarvestamise süsteemi toimimise analüüside tegemiseks;
 - e) teavitustöö tegemiseks;
 - f) Infosüsteemide seadistamiseks.

2.5.2. Tegevuse panus meetme alaeesmärkidesse

Tegevustega panustatakse meetme alaeesmärki „Strateegiline ja finantsjuhtimine on omavahel seotud“.

2.5.3. Tegevuse oodatav tulemus

- 1) Riigieelarvelised asutused on edukalt üle läinud tegevuspõhisele eelarvele.
- 2) Finantsjuhtimise protsess eelarvestamisest aruandluseni on terviklik ja selgelt seotud strateegilise planeerimise protsessiga (finantsplaneerimise ja strateegilise planeerimise protsessid on ajaliselt ühtlustatud, st tegevusinfo ja finantsinfo üheaegne koondamine ja planeerimine).
- 3) Nõuetekohaste strateegiliste arengudokumentide juhtimistasandid on ühtlustatud ja võrreldavad, valdkondlikke arengukavasid on vähem ja nendega on kaetud enamik tulemusvaldkondi.

2.5.4. Tegevuse väljund

Tegevusega toetatakse 11 valitsemis- või haldusala tegevuspõhisele eelarvele üleminekul ning täiustatakse strateegilise planeerimise jaeelarvestamise meetodikaid ja juhiseid. Vajaduse korral korraldatakse võtmeisikutele koolitusi ja kogemuste vahetamist kompetentsi ja kvalifikatsiooni tõstmiseks.

Tabel 7. Meetme tegevuse väljundnäitaja ning selle sihttasemed

Näitaja nimetus	Mõõtühik	Sihttase (2018)	Sihttase (2020)	Andmeallikas	Aruandluse sagedus
Tegevuspõhise eelarvele üle läinud valitsemisala või haldusala arv.	valitsemis- või haldusala arv	2	11	Seire	Kord aastas

2.5.5. Tegevuse sihtrühm

Otseselt mõjutatud sihtrühmad on ministeeriumide finants- ja arendusjuhid, sisuvaldkondade juhid ning teised riigi strateegilise planeerimisega kokku puutuvad riigiasutuste töötajad ja huvirühmade esindajad ning tegevuspõhisele eelarvele üleminekut toetav meeskond.

Toetuse tulemustest lõppkasusaajad on asjakohase strateegilise ja finantsinformatsiooni kaudu Riigikogu, Vabariigi Valitsus, poliitikakujundajad, ministeeriumide valitsemisalade tipp- ja keskastmejuhid.

2.5.6. Tegevusega seotud arengukavad

Tegevused lähtuvad haldusvõimekuse arendamise ja OECD riigivalitsemise raporti soovitude rakendamise tegevuskavast. Projekti lõpptulemus peab olema kooskõlas riigi elarvestrateegia, riigieelarve seaduse ning teiste strateegilist ja finantsplaneerimist reguleerivate õigusaktidega.

2.5.7. Tegevuse elluviija

Tegevuse elluviija on Rahandusministeerium.

2.5.8. Tingimused toetatavatele tegevustele

- 1) Punktis 2.5.1.1 nimetatud tegevus peab vastama järgmistele tingimustele:
 - a) tegevus peab olema kooskõlas riigieelarve seadusega, selle rakendusaktidega ning Rahandusministeeriumi juhistega.
- 2) Punktis 2.5.1.2 nimetatud tegevus peab olema suunatud konkreetsele eesmärgile, olema ajaliselt ja rahaliselt selgelt piiritletud, käsitlema vähemalt kahe ministeeriumi valitsemisalas tekkivaid küsimusi ning vastama vähemalt ühele järgmistest tingimustest:
 - a) tegevuse eesmärk tuleneb Eesti säästva arengu riiklikus strateegias „Säästev Eesti 21“, konkurentsivõime kavas „Eesti 2020“, ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavas 2014–2020, haldusvõimekuse arendamise ja OECD riigivalitsemise raporti soovitude rakendamise tegevuskavas, käesoleva käskkirja punktis 2.2 nimetatud tulevikuanalüüsis, Eesti Euroopa Liidu suunalise poliitika raamdokumendis „Eesti

Euroopa Liidu poliitika“ või riigipõhistes soovitudes kirjeldatud arenguvajadustest või strateegilistest prioriteetidest;

- b) tegevus on vajalik Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi poliitikavaldkonna eesmärkide saavutamiseks (vt www.valitsus.ee).

2.5.9. Rahastamisettepaneku algataja

- 1) Punktis 2.5.1.1 nimetatud tegevuse algatab Rahandusministeeriumi initsiatiivil ja juhendamisel ministeerium, Riigikantselei või põhiseaduslik institutsioon.
- 2) Punktis 2.5.1.2 nimetatud tegevuse algatavad vähemalt kaks ministeeriumi või ministeerium ja Riigikantselei Rahandusministeeriumi juhendamisel.
- 3) Punktis 2.5.1.3 nimetatud tegevuse algatab Rahandusministeeriumi eelarvearenduste osakond või riigieelarve osakond.⁷

2.5.10. Arendusprojektide algatamine

- 1) Punktides 2.5.1.1 ja 2.5.1.2 nimetatud tegevuste puhul:
 - a) Algatatakse arendusprojekte jooksvalt vastavalt laekuvatele ettepanekutele.
 - b) Ettepaneku algataja esitab arendusprojekti plaani, milles on välja toodud, millise probleemi lahendamiseks ja millisel eesmärgil arendusprojekti rakendada soovitakse, keda soovitakse kaasata, mis on oodatavad tulemused, elluviimise tähtaeg ning indikatiivne maksumus.
 - c) Rahandusministeeriumis hindab arendusprojekti plaani vastavust rahastamisnõuetele selleks moodustatud hindamiskomisjon. Komisjoni koosseis kinnitatakse rahandusministeeriumi kantsleri käskkirjaga.
 - d) Hindamiskomisjon teeb pärast arendusprojekti plaani sisulist läbivaatamist järgmise otsuse:
 - a. kiidab arendusprojekti algatamise otsusega arendusprojekti plaani heaks;
 - b. kiidab arendusprojekti algatamise otsusega arendusprojekti plaani tingimuslikult heaks, leides, et seda tuleb täpsustada;
 - c. ei toeta arendusprojekti plaani.
 - e) Arendusprojektiplaani tingimuslikul heakskiitmisel on selle esitajal kaks nädalat plaani täpsustamiseks. Täpsustatud arendusprojekti plaan esitatakse uuesti hindamiskomisjonile ülevaatamiseks.
 - f) Arendusprojekti plaani esitaja peab pärast selle heakskiitmist esitama Rahandusministeeriumile arendusprojekti detailse tööplaani ning andma igakülgse sisulise panuse selle elluviimise.
 - g) Teavitamise, kavandatavate hangete ettevalmistamise ja korraldamisega, lepingute ettevalmistamise ja nende täitmise jälgimise, teenuste osutajatega arveldamise korraldamise ja arendusprojektide aruandlusega seonduva töö korraldavad arendusprojekti juhid koostöös Rahandusministeeriumiga.

⁷ 2020. aasta käskkirja muudatustega lisatakse seoses Rahandusministeeriumi struktuuri muudatusega tegevuse algatajaks ka eelarve arenduste osakond.

- 2) Punktis 2.5.1.3 nimetatud tegevused planeeritakse igal aastal koos Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna eelarve planeerimisega ja kooskõlastatakse rakendusasutusega tegevuste detailses kirjelduses (vt ptk 7).

2.5.11. Ajakava

Tegevusi tehakse perioodil 1.01.2015 –31.12.2023. Tegevusi on kavas algatada jooksvalt. Igal aastal koostatakse aasta kohta täpsem tegevusplaan.

2.6. Rakke- ja eksperdirühmad

2.6.1. Toetatav tegevus

Toetust antakse mitme ministeeriumi, valitsemistasandi ja/või sektori koostööd nõudvate strateegiliste küsimuste lahenduste väljatöötamiseks loodavate rakke- ja eksperdirühmade kokkukutsumiseks ja nende töö toetamiseks.

Rakkerühm ning eksperdirühm on kuni 43⁸ kuuks kokku kutsutud mitme valitsemisala, -tasandi ja/või sektori esindajaid jt poliitikakujundamise osalisi hõlmav kindla eesmärgiga töörühm.

Rakke- ja eksperdirühmade töö võib muu hulgas hõlmata:

- a. rakke- või eksperdirühma juhtimist ja administreerimist;
- b. teemakohaseid uuringuid, analüüse, meetodikaid, juhiseid, küsitlusi ja infomaterjale;
- c. teemakohast konsultatsiooni ja eksperdi hinnanguid;
- d. teemakohaste koolituste, õppereiside, seminaride, konverentside, infopäevade, ja koosolekute korraldamist või nendel osalemist;
- e. uute lahenduste katsetamist;
- f. rakke- või eksperdirühma eesmärki toetavaid infotehnoloogilisi lahendusi;
- g. rakke- ja eksperdirühma eesmärkidele kaasa aitavat teavitustööd.

2.6.2. Tegevuse panus meetme alaeesmärkidesse

Toetatav tegevus panustab eelkõige meetme alaeesmärki: „Valitsuse jaoks olulistele pikaajalistele probleemidele pakutakse koostöös kestlikke lahendusi.

2.6.3. Tegevuse oodatav tulemus

Toetuse tulemusena töötatakse välja lahendused rakkerühma eesmärgi saavutamiseks, määratakse täpselt kindlaks osaliste ülesanded ja vastutus edaspidiseks tööks (st lahenduste elluviimiseks) ning vajaduse korral algatatakse vastavalt õigusaktide jt poliitikadokumentide muutmise ja kehtestatakse uus institutsionaalne korraldus.

2.6.4. Tegevuse väljund

Käivitatakse ja viiakse lõpuni 15 rakke- või eksperdirühma tegevus.

Tabel 8. Meetme tegevuse väljundnäitaja ning selle sihttasemed

Näitaja nimetus	Mõõtühik	Sihttase (2018)	Sihttase (2020)	Andmeallikas	Aruandluse sagedus
Rakke- ja eksperdirühmade arv	Rakke-ja eksperdirühm	7	15	Seire	Kord aastas

⁸ 2021. aasta alguses toimunud käskkirja muudatusega pikendati rakke- ja eksperdirühmade toetusperioodi 36 kuult 43 kuuni.

2.6.5. Tegevuse sihtrühm

Tegevuse sihtrühm on rakke- ja eksperdirühmadega hõlmatud valdkondade poliitikakujundajad (sh valitsusvälised huvirühmad ja eksperdid) ja väljatöötatavate lahenduste rakendajad. Teavitustegevuse puhul võib sihtrühmaks olla ka avalikkus.

2.6.6. Tegevusega seotud arengukavad

Tegevused lähtuvad haldusvõimekuse arendamise ja OECD riigivalitsemise raporti soovitude rakendamise tegevuskavast.

2.6.7. Tegevuse elluviija

Tegevuse elluviija on Riigikantselei strateegiabüroo.

2.6.8. Partner

- 1) Partner on ministeerium, kes osaleb punktis 2.6.1 nimetatud tegevuse algatamisel ja kellel tekivad tegevusega seoses kulud.
- 2) Elluviija sõlmib partneriga koostöölepingu, milles täpsustatakse partneri õigused ja kohustused ning vastutus ja aruandluskord programmi elluviimisel. Riigikantseleil on tegevuse elluviijana õigus koguda partneritelt omaosalust. Juhul kui partneritelt kogutakse omaosalust, siis vähendatakse selle võrra abikõlblikke kulusid ning omaosalust kasutatakse mitteabikõlblike kulude katteks. Riigikantselei kohustub arvet pidama omaosaluse katteks kogutavate vahendite üle.

2.6.9. Tingimused toetatavatele tegevustele

Toetatakse rakke- või eksperdirühmi, mis vastavad vähemalt ühele järgmistest tingimustest:

- 1) Rakke- või eksperdirühma loomise eesmärk tuleneb Eesti säästva arengu riiklikus strateegias „Säästev Eesti 21“, konkurentsivõime kavas „Eesti 2020“, ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavas 2014–2020, haldusvõimekuse arendamise ja OECD riigivalitsemise raporti soovitude rakendamise tegevuskavast, käesoleva käskkirja punktis 2.2 nimetatud tulevikuanalüüsis, Eesti Euroopa Liidu suunalise poliitika raamdokumendis „Eesti Euroopa Liidu poliitika“ või Euroopa Nõukogu riigipõhistes soovitudes kirjeldatud arenguvajadustest või strateegilistest prioriteetidest.
- 2) Rakke- või eksperdirühma loomine on vajalik Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi poliitikavaldkonna eesmärkide saavutamiseks (vt www.valitsus.ee).

2.6.10. Tegevuste algatamine

- 1) Rakke- või eksperdirühma algatamise ettepaneku teeb Riigikantselei koostöös asjaomase ministeeriumiga.
- 2) Rakke- või eksperdirühma algatamise ettepanekus on välja toodud, millise probleemi lahendamiseks ja millisel eesmärgil rakke- või eksperdirühm kokku soovitakse kutsuda, keda soovitakse rühma kaasata, mis on rühma töö oodatavad tulemused, tegevuste indikatiivne eelarve, ajakava ja elluviimise tähtaeg.
- 3) Rakke- või eksperdirühma algatamisel hindab Riigikantselei strateegiabüroo ettepaneku vastavust toetuse andmise tingimustele, meetme eesmärkidele, seost valitsuse poliitika ja prioriteetidega, teostatavust ja rakendatavust.
- 4) Rahastatakse rakkerühma tegevust, mille puhul Vabariigi Valitsus on teinud pärast ideekavandi sisulist läbivaatamist järgmise otsuse:

- a. kiidab rakkerühma algatamise otsuse ideekavandi heaks;
 - b. kiidab rakkerühma algatamise otsuse ideekavandi tingimuslikult heaks, leides, et ideekavandit tuleb täpsustada;
- 5) Rahastatakse eksperdirühma tegevust, mille puhul kantslerite koosolek on teinud pärast ideekavandi sisulist läbivaatamist järgmise otsuse:
- a. kiidab eksperdirühma algatamise otsuse ideekavandi heaks;
 - b. kiidab eksperdirühma algatamise otsuse ideekavandi tingimuslikult heaks, leides, et ideekavandit tuleb täpsustada;
- 6) Algatamise ettepaneku esitaja peab pärast selle heakskiitmist koostama rakke- või eksperdirühma detailse tööplaani ning andma igakülgse sisulise panuse selle elluviimisse.
- 7) Teavitamise, kavandatavate hangete ettevalmistamise ja korraldamisega, lepingute ettevalmistamise ja nende täitmise jälgimise, teenuste osutajatega arveldamise korraldamise ja tegevuste aruandlusega seonduva töö korraldavad rakke- ja eksperdirühmade juhid Riigikantseleiga koostöös.

2.6.11. Ajakava

Tegevusi tehakse perioodil 1.03.2014 –31.12.2023 Rakke- ja eksperdirühmi on kavas algatada jooksvalt. Igal aastal koostatakse aasta kohta täpsem tegevusplaan.

2.7. Õiguse revisjon

2.7.1. Toetatav tegevus

Toetust antakse õiguse revisjoniks, alates selle ettevalmistamisest kuni eelnõu vastuvõtmiseni Riigikogus.

Revisjon⁹ on kehtiva õiguse korrastamine ja edasiarendamine kindlaksmääratud valdkonnas. Selle käigus viiakse läbi õigusvaldkonna õigusloome põhjalik, sisuline ja süsteemne analüüs, ühtlustamine ja ajakohastamine. Revisjoni ettevalmistavas etapis võidakse teha ettepanek revisjoni etapp läbi viia järk-järguliselt (edaspidi *teemapakett*) näidates ära tööde järjekorra

Revisjoni käigus tuleb läbida kogu tavapärane õigusloomeprotsess ja lähtuda eelnõude koostamisel kehtivatest nõuetest, arvestades käesolevas käskkirjas sätestatud erisusi ja kodifitseerimise ja revisjoni läbiviimise metoodikat (vt lisa). Iga revisjon peab sisaldama lihtsustamist, EL õiguse rakendamise analüüsi, alternatiivide kaalumist, mõjude analüüsi ja huvirühmade kaasamist.

2.7.2. Tegevuse panus meetme alaeesmärkidesse

Tegevustega panustatakse meetme alaeesmärki „Arukas õigusloome revideeritud valdkondades ja kvaliteetsem õigusloome kujundamine“.

2.7.3. Tegevuse oodatav tulemus

Toetuse tulemusena on revideeritud valdkondades arukas õigusloome, st selgem, lihtsam, teadmispõhisem ja kaasavam kui kehtiv õigus.

2.7.4. Tegevuse väljund

Revisjon viiakse läbi ning revideeritud eelnõud esitatakse Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks vähemalt kuues valdkonnas. Kui revisjon viiakse läbi järk-järguliselt, siis loetakse sihttase täidetuks, kui kõik revisjoni etapi teemapaketid on valdkondliku komisjoni heakskiidetud mahus esitatud Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks.

Tabel 9. Meetme tegevuse väljundnäitaja ning selle sihttasemed

Näitaja nimetus	Mõõtühik	Sihttase (2018)	Sihttase (2020)	Andmeallikas	Aruandluse sagedus
Nende kodifitseeritud seaduseelnõude arv, mis on esitatud Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks	Kodifitseeritud seaduseelnõu	4	5 ¹⁰	Seire	Kord aastas

⁹ Mõiste „revisjon“ on üldmõiste ning selle all mõeldakse siin ja edaspidi nii revisjoni ettevalmistavat kui revisjoni etappi. Kui soovitakse eraldi rõhutada revisjoni ettevalmistavat või revisjoni etappi, siis kirjutatakse see tervikuna välja.

¹⁰ Muudatus jõustub, kui Euroopa Komisjon on kinnitanud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020“ muudatused ja Vabariigi Valitsus on kinnitanud need muudatused perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekirjas 2019. aasta alguses. Muudatus onatud Riigi eelarvestrateegia 2019–2022 protsessis tegevuse 12.2.7 ja 12.2.8. eelarve vähendamise kogusummas 112 942 eur (sh 96 000 EL toetus), millega seoses tegi Riigikantselei ettepaneku vähendada 12.2.7 väljundnäitaja „Kodifitseeritud seaduseelnõude arv, mis on esitatud Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks“ sihttasest 6-lt 5-le.

2.7.5. Tegevuse sihtrühm

Tegevuse sihtrühm on revideeritava valdkonna õigusloome eksperdid, huvirühmad ja rakendajad.

2.7.6. Tegevusega seotud arengukavad

Tegevused lähtuvad haldusvõimekuse arendamise ja OECD riigivalitsemise raporti soovitude rakendamise tegevuskavast.

2.7.7. Tegevuse elluviija

Tegevuse elluviija on Justiitsministeerium.

2.7.8. Partnerid

- 1) Partner on ministeerium, kes osaleb revisjonis toetatava tegevuse rakendamisel ja kellel tekivad selle käigus kulud. Partner määratletakse revisjoni või selle ettevalmistava etapi algatamisel.
- 2) Justiitsministeerium sõlmib partneriga koostöölepingu, milles täpsustatakse partneri õigused ja kohustused ning vastutus ja aruandluskord programmi elluviimisel. Koostöölepingus nähakse ette, et kui partner õigel ajal ja korrektselt revisjoni tegevusi ellu ei vii, kohustub ta hüvitama Justiitsministeeriumile toetuse ulatuses, milles see Justiitsministeeriumilt tagasi nõutakse.
- 3) Partner viib ise läbi vajalikud riigihanked ja sõlmib lepingud.

2.7.9. Revideeritavad valdkonnad

- 1) Revisjoni algatamise ettepaneku teeb Justiitsministeerium koostöös asjaomase ministeeriumiga.
- 2) Revisjoni algatamise ettepanekus tuleb põhjendada hinnangulist revideerimise vajadust ja ulatust, valdkonna õigusloome lihtsustamisvõimalusi, seost valitsuse prioriteetide ja pikaajaliste strateegiatega, oluliste õigusloomes esinevate probleemide lahendamisevõimalusi ja võimalikku kaasnevat mõju.
- 3) Revisjoni algatamise ettepanek esitatakse haldusvõimekuse valdkondlikule komisjonile heakskiitmiseks.
- 4) Valdkondlik komisjon hindab ettepaneku prioriteetsust lähtuvalt järgmistest aspektidest:
 - a. valdkonna revideerimisvajadus tuleneb Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammist;
 - b. valdkonna revideerimisvajadus tuleneb pikaajalisest strateegiast;
 - c. valdkonna revisjon võimaldab õigusloomet oluliselt lihtsustada;
 - d. valdkonna revisjon võimaldab lahendada õigusloomes korduvalt esinevaid olulisi probleeme;
 - e. revideeritav valdkond puudutab rohkem kui ühe ministeeriumi valitsemisala;
 - f. valdkonna revisjon puudutab võimalikult suurt sihtrühma.
- 5) Valdkondlik komisjon teeb pärast revisjoni algatamise ettepaneku sisulist läbivaatamist järgmise otsuse:
 - a. kiidab revisjoni algatamise ettepaneku heaks;
 - b. kiidab revisjoni algatamise ettepaneku tingimuslikult heaks, leides, et seda tuleb täpsustada;
 - c. ei toeta revisjoni algatamise ettepanekut.

2.7.10. Tegevuse etapid

Revisjonid koosnevad:

- 1) ettevalmistavast etapist ja
- 2) revisjoni etapist.

2.7.10.1. Ettevalmistav etapp

- 1) Ettevalmistava etapi tulemusena selgitatakse välja, kas revisjon on asjaomases valdkonnas vajalik ja võimalik ning tehakse ettevalmistused revisjoni etapi läbiviimiseks, sh selgitatakse välja, kas revisjoni on mõistlik läbi viia teemapaketipõhiselt või mõnda punkti 2.7.11 alapunktis 4 nimetatud menetlusetappi ühendada või ära jätta
- 2) Ettevalmistav etapp algab valdkonna ekspertide kohtumisega, millest koostatakse protokoll.
- 3) Ettevalmistava etapi tulemus koondatakse revisjoni lähteülesandesse, mis kirjeldab revisjoni vajadust ja prognoositavat ulatust, probleemide kindlaksmääramist ja analüüsi ülesandeid, revisjoni üldist tegevuskava ja esialgset huvirühmade väljaselgitamist. Lähteülesanne peab läbima avaliku arutelu.
- 4) Justiitsministeerium koostöös asjaomase ministeeriumiga teeb valdkondlikule komisjonile ettepaneku:
 - a. jätkata revisjoni etapiga vastavalt lähteülesandele;
 - b. revisjoni etapiga mitte jätkata.
- 5) Valdkondlik komisjon otsustab:
 - a. jätkata revisjoni etapiga vastavalt lähteülesandele;
 - b. revisjoni etapiga mitte jätkata.
- 6) Kui revideerimise etapp viiakse läbi teemapaketipõhiselt ja valdkonna ministeerium otsustab mõne teemapaketi osas revisjoni etapi ära jätta või muudab teemasid oluliselt või mõne punkti 2.7.11 alapunktis 4 nimetatud menetlusetappidest ära jätta või ühendada, tuleb otsus esitada valdkondlikule komisjonile heakskiitmiseks lisades vajadusel muudetud lähteülesande.
- 7) Valdkondlik komisjon võib heaks kiita revisjoniga jätkamise või lõpetamise, mille ettevalmistav etapp ei ole läbi viidud käesoleva punkti kohaselt, eeldusel, et revisjoni ettevalmistav etapp vastab sisuliselt käesoleva punkti nõuetele.

2.7.10.2. Revisjoni etapp

- 1) Revisjoni etapi tulemusena revideeritakse valdkond vastavalt lähteülesandele, esitatakse revideeritud eelnõu(d) Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks ja toetatakse eelnõu menetlemist kuni selle vastuvõtmiseni Riigikogus.
- 2) Revisjoni etapi läbiviimiseks moodustatakse töörühm ning komisjon.

2.7.11. Töörühm

- 1) Töörühm koosneb valdkonna ekspertidest. Kandidaatidele esitatavad nõuded näeb ette Justiitsministeerium või partner Justiitsministeeriumiga kooskõlastatult, kui ei ole Justiitsministeeriumi valdkonna revideerimine.

- 2) Töörühma liikmed valib valdkonna ministeerium. Valdkonna ministeerium on käesoleva peatüki mõistes ministeerium, kelle valitsemisalas revisjon toimub.
- 3) Töörühma juhi ja selle liikmete töö on tasustatud.
- 4) Töörühma töö koosneb järgmistest põhilistest etappidest:
 - a) revisjoni detailse tegevuskava koostamine;
 - b) analüüsi koostamine;
 - c) seaduseelnõu kontseptsiooni koostamine;
 - d) seaduseelnõu ja seletuskirja koostamine.
- 5) Kõikide etappide tulemused arutatakse läbi komisjonis ning esitatakse valdkonna ministeeriumile heakskiitmiseks. Ilma valdkonna ministeeriumi heakskiiduta ei ole lubatud tööd järgmise etapiga jätkata.
- 6) Avaliku konsultatsiooni ja ametliku kooskõlastuse peavad läbima vähemalt analüüs, seaduseelnõu kontseptsioon ja seaduseelnõu ja neid korraldab valdkonna ministeerium.
- 7) Eelnõu menetlemist Vabariigi Valitsuses ja Riigikogus toetab töörühma juht või vajaduse korral töörühma juht koos mõne töörühma liikmega ja valdkonna ministeeriumi esindaja.
- 8) Valdkonna ministeeriumi juhtnõõrid tegevuskava muutmiseks on töörühmale siduvad. Partnerite revisjonide puhul kooskõlastatakse tegevuskavas sisalduv revisjoni ajakava Justiitsministeeriumiga.
- 9) Töörühma juht või kokkuleppel mõni muu töörühma liige tagab, et teave töörühma töö käigu, tegevuskava, vahetulemuste ja lõpptulemuse kohta oleks Justiitsministeeriumi veebi kaudu avalikkusele jooksvalt kättesaadav. Töörühma koostatud materjali ei või Justiitsministeeriumi veebi panna enne, kui valdkonna ministeerium on andnud sellele heakskiidu.
- 10) Töörühma juht lepib komisjoni juhiga kokku komisjoni koosoleku aja ja edastab komisjoni koosolekul arutamisele esitatavad materjalid komisjoni juhile enne komisjoni koosolekut, jättes komisjoni liikmetele mõistliku aja nendega tutvumiseks. Töörühma juht osaleb komisjoni koosolekutel ja võtab vajaduse korral kaasa töörühma liikmeid või eksperte.
- 11) Töörühm võib kasutada piiritletud teemade analüüsiks või muudeks töödeks eksperte, kes ametlikku töörühma ei kuulu.

2.7.12. Komisjon

- 1) Komisjonis on vähemalt viis liiget.
- 2) Komisjonis peavad olema esindatud valdkonna ministeeriumi valdkonna eest vastutav ametnik ja valdkonnaga seotud olulisemate asjaomaste institutsioonide esindajad. Kui tegemist ei ole Justiitsministeeriumi valdkonna revideerimisega, on Justiitsministeeriumi esindaja komisjonis esindatud.
- 3) Lisaks ametnikele on vähemalt pooled komisjoni liikmed selleks nõusoleku andnud valdkonna eksperdid, teadlased, suuremate huvirühmade või nende esindusorganisatsioonide esindajad.
- 4) Komisjoni liikmed valib valdkonna ministeerium ja kinnitab käskkirjaga. Partner kooskõlastab komisjoni liikmete määramise käskkirja eelnõu Justiitsministeeriumiga.
- 5) Komisjoni tööd juhib komisjoni juht, kes on valdkonna ministeeriumi revideeritava valdkonna eest vastutav ametnik.
- 6) Komisjoni juhi ülesandeks on komisjoni koosolekute juhtimine, valdkonna ministeeriumi heakskiidetud töörühma tegevuskava täitmise jooksev jälgimine ja töörühma juhi

teavitamine võimalikest töörühma tööd mõjutavatest otsustest või seisukohtadest ministeeriumis.

- 7) Komisjoni liikmete tööd ei tasustata ja nendega ei sõlmita lepinguid.
- 8) Komisjoni liikmetele hüvitatakse Eesti piires koosolekule kohaletulekuks vajalik majutus- ja transpordikulu ning toitluskulud. Komisjoni koosoleku korraldamise kulud on abikõlbikud.
- 9) Komisjon arutab oma koosolekutel töörühma esitatud töö tulemusi ja annab töörühmale enda eksperditeadmistest lähtuvalt soovitusi ning teeb märkusi ja ettepanekuid (edaspidi *komisjoni arvamus*). Komisjoni arvamus ei ole töörühmale järgmiseks kohustuslik.
- 10) Komisjoni arvamuselga mittenõustumise korral esitab töörühm selle kohta kirjalikud põhjendused kooskõlastustabelis, kui arvamus esitanud komisjoni liige seda nõuab. Põhendamise vajadust nimetab komisjoni liige koosolekul ja sellekohane ettepanek kantakse protokollis.
- 11) Komisjon ei võta oma koosolekutel vastu otsuseid.
- 12) Komisjoni koosolekud protokollitakse ja fikseeritakse kohal olnud isikud (osalejate leht).
- 13) Komisjoni koosoleku saab lugeda toimunuks, kui kohal on või oma arvamusel on eelnevalt elektronposti teel esitanud vähemalt pooled komisjoni liikmetest. Kui ministeeriumi või huvirühma esindaval komisjoni liikmel ei ole võimalik koosolekul osaleda, saadab ta koosolekule enda asendaja vastavalt ministeeriumist või huvirühmast.

2.7.13. Ajakava

Tegevusi tehakse perioodil 1.04.2014 –31.12.2023. Tegevusi on kavas algatada jooksvalt. Igal aastal koostatakse aasta kohta täpsem tegevusplaan.

2.8. Õigusloomejuristide arendamine

2.8.1. Toetatav tegevus

Toetust antakse õigusloomejuristide koolituste (edaspidi mõeldakse koolituste all ka Õigusloome akadeemiat, kui ei ole nimetatud teisiti) ja järelkasvuprogrammi korraldamiseks, sh:

- a) koolitus- ja järelkasvuprogrammi koostamine, sh selleks vajalikud küsitlused ja analüüsid;
- b) koolituste ja järelkasvuprogrammi ettevalmistamine ja läbiviimine, sh pilootprojekti ettevalmistamine ja läbiviimine;
- c) koolituste ja järelkasvuprogrammi tulemuslikkuse analüüs.

2.8.2. Tegevuse panus meetme alaeesmärkidesse

Tegevustega panustatakse meetme alaeesmärki „Arukas õigusloome revideeritud valdkondades ja kvaliteetsem õigusloome kujundamine“.

2.8.3. Tegevuse oodatav tulemus

Koolituste vahetu tulemus on õigusloomejuristide õiguslaste teadmiste ja muude kompetentside arendamine, ajakohastumine ja kinnistumine ning kogemusvahetuse ja omavahelise koostöö soodustamine ja parendamine. Järelkasvuprogrammi vahetu tulemus on õigusloomejuristide järelkasvu tagamine.

Toetusega luuakse eeldused kvaliteetsema õigusloome kujundamiseks, mis väljendub õigustloovate aktide kvaliteedi paranemises.

2.8.4. Tegevuse väljund

Teemakoolitustes või järelkasvuprogrammis osalejate minimaalne arv aasta kohta on 100 ning Õigusloome akadeemias 75.

Teemakoolitus on piiritletud õiguslikule küsimusele või konkreetsele valdkonnale keskenduv koolitus, millel osalus ei sõltu eelnevast ega järgnevast osalusest mõnel muul teemakoolitusel. Iga teemakoolitus on käsitatav eraldiseisva koolitusena.

Tabel 10. Meetme tegevuse väljundnäitaja ning selle sihttasemed

Näitaja nimetus	Mõõtühik	Sihttase (2018)	Sihttase (2020)	Andmeallikas	Aruandluse sagedus
Koolitustel osaluskordade arv	Osaluskord	400	600	Seire	Kord aastas

2.8.5. Tegevuse sihtrühm

Tegevuse sihtrühm on ministeeriumide ja Riigikantselei õigusloomejuristid, põhiseaduslike institutsioonide (Riigikogu Kantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei, Õiguskantsleri Kantselei) juures õigusloomega kokkupuutuvad juristid ning õigushariduse omandanud või õigusharidust omandavad riigiasutustes potentsiaalset tööle asuvad inimesed. Vabade kohtade olemasolu puhul kaasatakse koolitustele õigusloomes osalevad ministeeriumide sisuosakondade juristid ning ametite ja inspektsioonide juristid.

Õigusloomejurist on eelnõude juriidilist kvaliteeti tagav jurist (õigusosakondadega ministriumides õigusosakonna jurist).

2.8.6. Tegevusega seotud arengukavad

Tegevuse vajadus tuleneb õiguspoliitika arengusuundadest aastani 2018¹¹ ja õiguspoliitika põhialustest aastani 2030¹².

2.8.7. Tegevuse elluviija

Tegevuse elluviija on Justiitsministeerium.

2.8.8. Partnerid

Partner on valitsusasutus või põhiseaduslik institutsioon, kes osaleb punktis 2.8.1 nimetatud tegevuses.

2.8.9. Omafinantseering

Alates 01.01.2016 võib tegevuse elluviija nõuda koolitustel osalevalt partnerilt omafinantseeringu tasumist 15% ulatuses.

2.8.10. Nõuded koolitustele ja koolituse pakkujale ning järelkasvuprogrammile

- 1) Koolitused korraldatakse vastavalt Justiitsministeeriumi heakskiidetud õigusloomejuristide koolituste korraldamise lähteülesandele („Õigusloomejuristide koolituste läbiviimise lähteülesanne perioodil 2014–2020“). Alates 2021. a alustav Õigusloome akadeemia korraldatakse selleks eraldi koostatava lähteülesande alusel.
- 2) Koolitused õigusloomejuristidele peavad olema praktilise suunilusega ja sisaldama näiteid õigusloomest.
- 3) Iga teemakoolituse juurde tuleb koostada koolitusmaterjal, mis oleks edaspidi kättesaadav Justiitsministeeriumi veebilehe vahendusel.
- 4) Koolitused võtavad arvesse koolitusvajadusi:
 - a) kogemusega õigusloomejuristidele;
 - b) õigusloometöösse sisenejatele ja kogemuseeta õigusloomejuristidele, v.a Õigusloome akadeemia
- 5) Iga-aastase koolitusprogrammi teemad pakub välja Justiitsministeerium ja Õigusloome akadeemia puhul Justiitsministeerium koos õigusloomejuristide töörühmaga, arvestades seejuures valdkondliku komisjoni prioriteetidega, ja esitab need õigusloomejuhtide ümarlauale heakskiitmiseks. Õigusloomejuhtide ümarlaud teeb pärast iga-aastase koolitusprogrammi teemade ja valdkondliku komisjoni prioriteetidega tutvumist järgmise otsuse:
 - c) kiidab koolitusprogrammi teemad heaks;
 - d) kiidab koolitusprogrammi teemad tingimuslikult heaks, andes suunised, mida teemades muuta;
 - e) ei toeta koolitusprogrammi teemasid.

¹¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/307032011001>, p 21.

¹² <https://www.riigiteataja.ee/akt/317112020002>

- 6) Iga-aastase koolitusprogrammi teemade tingimuslikul heakskiitmisel on Justiitsministeeriumil kaks nädalat muudatuste tegemiseks. Muudetud koolitusprogrammi teemad esitatakse uuesti ümarlauale ülevaatamiseks.
- 7) Juristide järelkasvu arendamiseks koostab Justiitsministeerium järelkasvuprogrammi, arvestades seejuures valdkondliku komisjoni prioriteetidega. Enne järelkasvuprogrammi kinnitamist esitab Justiitsministeerium järelkasvuprogrammi ettepaneku õigusloomejuhtide ümarlauale tutvumiseks.

2.8.11. Ajakava

Tegevusi tehakse perioodil 1.05.2014 – 31.12.2023.¹³ Koolitusi korraldatakse jooksvalt kuni aastani 2023. Koolitused korraldatakse vastavalt Justiitsministeeriumi heakskiidetud õigusloomejuristide koolituste korraldamise lähteülesandele („Õigusloomejuristide koolituste läbiviimise lähteülesanne perioodil 2014–2020“). Õigusloome akadeemia läbiviimiseks koostatakse igal aastal uus lähteülesanne uute koolitusteemadega. Koolitusprogrammi teemad pakub igal aastal välja Justiitsministeerium või Justiitsministeeriumiga õigusloomejuristide töörühm, arvestades seejuures valdkondliku komisjoni prioriteetidega. Tegevusi juristide järelkasvu tagamiseks korraldatakse vastavalt järelkasvuprogrammile.

¹³ Abikõlblikkuse perioodi pikendatakse seoses 2020. aasta alguses välja kuulutatud riikliku eriolukorraga COVID-19. Tegevuse elluviimine peatati kuni eriolukorra lõpuni, sh tühistati kõik koolitused, õppereisid jmt.

2.9. Õppereisid

2.9.1. Toetatav tegevus

Toetust antakse õppereisideks Euroopa Liitu, väliseksperdi Eestisse toomiseks või Eesti enda ekspertidega õigusloomejuristidele suunatud konverentside, seminaride, kriisiõppuse vms ürituse korraldamiseks Eestis eesmärgiga tõsta õigusloome üldist kvaliteeti ning õppereiside tulemuslikkuse analüüsiks.

Õppereisina on käsitatav viibimine mõne teise riigi teadusasutuse või riigiasutuse või EL institutsiooni juures või osalemine Eesti ekspertide osalusel toimival õigusloomejuristidele suunatud konverentsil, seminaril, kriisiõppusel vms üritusel Eestis eesmärgiga tutvuda võõrriigi või selle institutsiooni õigusloome korralduse või õigusliku regulatsiooniga, olla teadlik õigusloomejuriste puudutavatest küsimustest nii Eestis kui välismaal või kohtuda välis- ja Eestisest ekspertidega kogemusvahetuse soodustamiseks.

2.9.2. Tegevuse panus meetme alaeesmärkidesse

Tegevustega panustatakse meetme alaeesmärki „Arukas õigusloome revideeritud valdkondades ja kvaliteetsem õigusloome kujundamine“ ning järgmistesse tulemusnäitajatesse:

- Nende õigusloomet arendavates tegevustes osalenute arv, kes pärast tegevuses osalemist olid tegevuse tulemusi kasutanud.

2.9.3. Tegevuse tulemus

EL institutsioonide töö korralduse, teiste riikide ja nii välis- kui Eesti ekspertide kogemusest õppimine või sellega tutvumine on lisavõimalus tõsta õigusloomejuristide pädevust ja üldisemalt meie õigusloome kvaliteeti.

2.9.4. Tegevuse väljund

Väljundiks on õppereisidel osaluskord. Eesti ekspertide osalusel toimuvate konverentsi, seminari, kriisiõppuse vms ürituse puhul on osalejate minimaalne arv 75.

Tabel 11. Meetme tegevuse väljundnäitaja ning selle sihttasemed

Näitaja nimetus	Mõõtühik	Sihttase (2018)	Sihttase (2020)	Andmeallikas	Aruandluse sagedus
Õppereisidel osaluskordade arv	Osaluskord	24	36	Seire	Kord aastas

2.9.5. Tegevuse sihtrühm

Tegevuse sihtrühm on ministriumide, sh haldusala ja Riigikantselei ning põhiseaduslike institutsioonide (Riigikogu Kantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei, Õiguskantsleri Kantselei) juures õigusloomega kokkupuutuvad ametnikud, sh keeleteimetajad, revisjoni ettevalmistava etapi eksperdid, revisjoni etapi töörühmade liikmed ja õigusanalüüsides koostajad.

2.9.6. Tegevusega seotud arengukavad

Tegevuse vajadus tuleneb õiguspoliitika arengusuundadest aastani 2018¹⁴ ja õiguspoliitika põhialustest aastani 2030¹⁵.

2.9.7. Tegevuse elluviija

Tegevuse elluviija on Justiitsministeerium.

2.9.8. Partnerid

Partner on valitsusasutus või põhiseaduslik institutsioon, kes osaleb punktis 2.9.1 nimetatud tegevuses.

2.9.9. Omafinantseering

Alates 01.01.2016 võib tegevuse elluviija nõuda õppereisil osalevalt partnerilt omafinantseeringu tasumist 15% ulatuses.

2.9.10. Tingimused toetatavatele tegevustele

Õppereisi rahastatakse, kui selle ideekavandis on põhjendatud reisi või Eesti ekspertide osalusel Eestis toimuva konverentsi, seminari, kriisiõppuse vms ürituse tegemise vajadust ja seost vähemalt ühega järgnevatest tingimustest:

- 1) revisjoni raames taotletakse ühe või mitme revisjoni ettevalmistava etapi eksperdi või revisjoni etapi töörühma liikme või valdkonna ministeeriumi esindaja reisi Euroopa Liidu riiki, mille valdkondlikku õiguslikku regulatsiooni soovitakse lähteülesande või analüüsi kohaselt lahenduste väljatöötamisel aluseks võtta;
- 2) positiivse rahastamisotsuse saanud õigusanalüüsi raames taotletakse analüüsi koostaja või valdkonna ministeeriumi esindaja reisi Euroopa Liidu riiki, kui meetme vahenditest rahastatava õigusanalüüsi käigus on ilmnenu vajadus välisriigi regulatsiooniga tutvumiseks teha sellesse riiki õppereisi;
- 3) õigusloomejuhtide ümarlaua raames taotletakse õigusloomejuhtidele või nende määratud isikutele oma asutuses reisi Euroopa Liidu riiki või institutsiooni eesmärgiga tutvuda teise riigi või institutsiooni õigusloome korralduse või õigusliku regulatsiooni sellise küsimusega, mis puudutab kõiki ministeeriume (horisontaalne küsimus). Õigusloomejuhtide ümarlaua raames toimuvast õppereisist peavad osa võtma vähemalt pooled ümarlaual osalevate asutuste esindajad;
- 4) Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis või Eesti Euroopa Liidu suunalise poliitika raamdokumendis „Eesti Euroopa Liidu poliitika“ prioriteetsena nimetatud ja vähemalt kahte ministeeriumi puudutava EL õigusakti ülevõtmise või rakendusaktide väljatöötamise raames asjaomaste ministeeriumide õigusloomega kokkupuutuvate ametnike reisi eesmärgiga tutvuda EL õigusakti tõlgenduspraktika või välisriigi regulatsiooniga;
- 5) õigusloomejuhtide ümarlaua eestvedamisel taotletakse konverentsi, seminari, kriisiõppuse vms ürituse korraldamist Eestis kõiki ministeeriume (horisontaalne küsimus) puudutavas aktuaalses õigusloomelises küsimuses käesoleva käskkirja punktis 2.9.5 nimetatud sihtrühmale. Üritusele kaasatakse kõnelejate ja töötubade läbiviijatena vastava valdkonna eksperte Eestist ning vajadusel ja võimalusel kaasatakse väliseksperte;

¹⁴ <https://www.riigiteataja.ee/akt/307032011001>, p 21.

¹⁵ <https://www.riigiteataja.ee/akt/317112020002>

- 6) eelnimetatud viiest eesmärgist ühe saavutamiseks väliseksperdi Eestisse toomiseks.

2.9.11. Rahastamise ettepaneku algatajale esitatavad nõuded

- 1) Õppereisi rahastamise ettepaneku algatajaks on:
 - a) revisjoni raames töörühma juht või ekspert;
 - b) positiivse rahastamisotsuse saanud õigusanalüüsi puhul õigusanalüüsi tellija;
 - c) õigusloomejuhtide ümarlaua raames või selle eestvedamisel õigusloomejuhtide ümarlaua liige;
 - d) EL õigusakti ülevõtmise või rakendamise eest vastutava ministeeriumi esindaja.
- 2) Ettepaneku algataja peab esitama Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonnale õppereisi ideekavandi, mis sisaldab reisi tegemise vajaduse põhjendust ja selle vastavust abikõlblikkuse nõuetele, õppereisi programmi (sh kohtumised valdkonna ekspertidega ja muud õppereisi jooksul kavandatavad tegevused), vastuvõtja või Eestisse saabuva eksperdi või Eesti eksperdi kirjalikku nõusolekut ning reisi eeldatavat eelarvet.
- 3) Kui ideekavandi esitab Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakond, hindab ideekavandi vastavust toetuse andmise vastavustingimustele Justiitsministeeriumi üldosakond.

2.9.12. Tegevuste valiku põhimõtted

- 1) Tegevusi rahastatakse jooksva taotlemisega laekuvate ideekavandite alusel.
- 2) Toetuse aastate- ja teemadepõhise ühtlasema jaotamise eesmärgil võib Justiitsministeerium taotlemise ajutiselt sulgeda. Taotlemisvõimaluste ja taotlemise ajutise sulgemise info tehakse kättesaadavaks õigusloomejuhtide ümarlaua kaudu.
- 3) Ideekavandeid vaatab läbi Justiitsministeerium nende laekumise järjekorras.
- 4) Kui taotletava õppereisi jaoks eelarves vahendeid ei ole, palub Justiitsministeerium taotlust korrigeerida reaalseid vahendeid silmas pidades, säilitades seejuures vastavuse eeltoodud tingimustele, mis on õppereisidele seatud. Kui taotletava õppereisi eelarvet ei muudeta, jätab Justiitsministeerium taotluse rahuldamata ja vaatab läbi järjekorras järgmisena esitatud taotluse.
- 5) Õppereisi toimumisega seonduva töö korraldab Justiitsministeerium.

2.9.13. Aruandlus

Õppereisi käimise kohta tuleb esitada Justiitsministeeriumile aruanne, mis sisaldab ülevaadet sellest, kus käidi ja kellega kohtuti ning millist teavet programmi tegevuste paremaks elluviimiseks saadi.

2.9.14. Ajakava

Tegevusi tehakse perioodil 1.01.2015 –31.12.2023.¹⁶ Tegevusi on kavas algatada jooksvalt. Igal aastal koostatakse aasta kohta täpsem tegevusplaan.

¹⁶ Abikõlblikkuse perioodi pikendatakse seoses 2020. aasta alguses välja kuulutatud riikliku eriolukorraga COVID-19. Tegevuse elluviimine peatati kuni eriolukorra lõpuni, sh tühistati kõik koolitused, õppereisid jmt.

3. Eelarve

Tabel 12. Eelarve

Meetme tegevuse nr meetmete nimekirjas	Meetme (ala)tegevus	EL toetuse summa (€)	EL toetuse osakaal meetme tegevuse abikõlblikust kogumaksumus est, %	Riiklik kaasfinantseering (€)	Omafinantseering (€)	Meetme tegevuse abikõlblik kogumaksumus (€)	Mitteabikõlblik kulu (€)
Projekt 1 - Riigikantselei							
12.2.1	Mõjude hindamise süsteemi arendamine	2 147 066	85	378 894	0	2 525 960	475 000
	Projekti administreerimine	47 102	85	8 312	0	55 414	
	Projekt 1 Kokku	2 194 168 ¹⁷	85	387 206	0	2 581 374	475 000
Projekt 2 - Riigikantselei							
12.2.2	Kaasamise arendamine	365 113	85	0	64 432	429 544	0
	Projekti administreerimine	8 887	85	0	1 568	10 456	0
	Projekt 2 Kokku	374 000	85	0	66 000	440 000	0
Projekt 3 - Eesti Tööandjate Keskliit							
12.2.3	Eesti Tööandjate Keskliidu poliitikakujundamisel kaasaraäkamise võimekuse suurendamine	200 000	85	0	35 294	235 294	0
	Sh projekti administreerimine	0	85	0	0	0	0
	Projekt 3 Kokku	200 000	85	0	35 294	235 294	0

¹⁷ Struktuurifondide rakenduskava eelarve tehnilise kohenduse tõttu vähenes kõikide meetmete eelarveid 1% võrra. Haldusvõimekuse valdkondliku komisjoni otsusega tehakse poliitikakujundamise kvaliteedi arendamise meetme eelarve 1% vähenemine mõjude hindamise süsteemi arendamise projekti arvelt, vähendades ühtlasi ka väljundnäitajaid. Muudatus viidi käskkirja sisse 2017. aastal. 2020. aastal suurendati eelarvet vastavalt Avatud riigivalitsemise arendamise komisjoni 18.02.2020 otsusele ning Vabariigi Valitsuse 19.3.2020 korraldusele nr 83 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekiri“ kogusummas 365 000 eurot.

Meetme tegevuse nr meetmete nimekirjas	Meetme (ala)tegevus	EL toetuse summa (€)	EL toetuse osakaal meetme tegevuse abikõlblikust kogumaksumus est, %	Riiklik kaasfinantseering (€)	Omafinantseering (€)	Meetme tegevuse abikõlblik kogumaksumus (€)	Mitteabikõlblik kulu (€)
Projekt 4 - Eesti Ametiühingute Keskliit							
12.2.3	Eesti Ametiühingute Keskliidu poliitikakujundamisel kaasaraäkimise võimekuse suurendamine	200 000	85	0	35 294	235 294	1070
	Projekti administreerimine	0	85	0		0	0
	Projekt 4 Kokku	200 000	85	0	35 294	235 294	1070
Projekt 5 - Rahandusministeerium							
12.2.4	Strateegilise juhtimise arendamine	1 735 250	85	306 221	0	2 041 471	0
	Projekti administreerimine	0	85	0	0	0	0
	Projekt 5 Kokku	1 735 250 ¹⁸	85	306 221	0	2 041 471	0
Projekt 6 - Riigikantselei							
12.2.5	Rakke- ja eksperdirühmad ning nõuandvad kogud	1 995 564 ¹⁹	85	0	352 158	2 347 722	0
	Projekti administreerimine	44 436	85	0	7 842	52 278	0
	Projekt 6 Kokku	2 040 000	85	0	360 000	2 400 000	0
Projekt 7 - Justiitsministeerium							
12.2.6	Õiguse revisjon	1 237 197	85	2 18 328	0	1 455 525 ²⁰	0

¹⁸ Eelarvet suurendatakse vastavalt Avatud riigivalitsemise arendamise komisjoni 18.02.2020 otsusele ning Vabariigi Valitsuse 19.3.2020 korraldusele nr 83 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekiri“ kogusummas 365 000 eurot.

¹⁹ Eelarvet suurendatakse vastavalt Avatud riigivalitsemise arendamise komisjoni 18.02.2020 otsusele ning Vabariigi Valitsuse 19.3.2020 korraldusele nr 83 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekiri“ kogusummas 200 000 eurot.

²⁰ Muudatus jõustub, kui Euroopa Komisjon on kinnitanud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020“ muudatused ja Vabariigi Valitsus on kinnitanud need muudatused perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekirjas 2019. aasta alguses. Muudatus on setud Riigi eelarvestrateegia 2019-2022 protsessis tegevuse 12.2.7 ja 12.2.8. eelarve vähendamisega kogusummas 112 942 eur (sh 96 000 EL toetus). 2020. aastal vähendati meetme eelarvet projektijuhtimise kulude jaotuse korrigeerimisega kogusummas 30 000 eurot.

Meetme tegevuse nr meetmete nimekirjas	Meetme (ala)tegevus	EL toetuse summa (€)	EL toetuse osakaal meetme tegevuse abikõlblikust kogumaksumus est, %	Riiklik kaas-finantseering (€)	Oma-finantseering (€)	Meetme tegevuse abikõlblik kogumaksumus (€)	Mitte-abikõlblik kulu (€)
	Projekti administreerimine	0	85	0	0	0	0
	Projekt 7 Kokku	1 237 197	85	218 328	0	1 455 525	0
	Projekt 8 - Justiitsministeerium						
12.2.7	Õigusloomejuristide arendamine	270 920	85	13 212	34 597	318 729	0
	Õppereisid	47 855	85	3 630	4 815	56 300	0
	Projekti administreerimine	0	85	0	0	0	0
	Projekt 8 Kokku	318 775	85	16 842	39 412	375 029 ²¹	0
	Kokku	8 299 390		928 597	536 000	9 763 987	476 070

21 Muudatus jõustub, kui Euroopa Komisjon on kinnitanud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020“ muudatused ja Vabariigi Valitsus on kinnitanud need muudatused perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekirjas 2019. aasta alguses. Muudatus on setud Riigi eelarvestrateegia 2019-2022 protsessis tegevuse 12.2.7 ja 12.2.8. eelarve vähendamisega kogusummas 112 942 eur (sh 96 000 EL toetus), 2020. aastal suurendati meetme eelarvet projektijuhtimise kulude jaotuse korrektuuriga kogusummas 30 000 eurot. 2021. aasta alguses tõsteti tegevuse 12.2.7 Õigusloome arendamine kogueelarvet ümber. Õigusloomejuristide arendamise tegevusele tõsteti juurde 13 700 eurot õppereiside eelarvest. Koondeelarve tegevusel 12.2.7 jäi 2021. aasta alguses samaks.

4. Tegevuste mõju läbivatele teemadele

Meede panustab järgmistesse läbivatesse teemadesse:

- 1) **Riigivalitsemine** – Kõik meetme tegevused on suunatud riigivalitsemise paremale korraldamisele. Eelkõige toetavad meetme tegevused arendustegevusi ja koostööd.
- 2) **Võrdsed võimalused** – Meetme tegevustel, eriti kaasamise arendamisel ja mõjude hindamisel, võib olla mõju soolisele võrdsusele, erinevas vanuses inimeste võrdsele kohtlemisele, puuetega inimeste võrdsetele õigustele ja võimalustele ning võrdsete võimaluste tagamisele sõltumata rahvuslikust kuuluvusest. Näiteks mõjuanalüüside tegemise metoodika kohaselt hinnatakse mõjuanalüüsi tehes ka mõju võrdsele kohtlemisele ja soolisele võrdõiguslikkusele, hinnates tegevuste mõju meestele ja naistele, erinevast rahvusest ja vanuses inimestele. Aluseks selliste analüüside tegemisel on (statistilised) andmed, mis on eristatavad kõnealuste rühmade kaupa. Koolituste jms kokkusaamiste korraldamisel tuleb arvestada, et asjakohased koolitused oleksid vajaduse korral ligipääsetavad ka puudega inimestele või teise emakeelega sihtrühmadele. Näiteks konkreetsete kaasamise kaasuste juures tuleb vajaduse korral kõrvaldada takistused asjakohaste sihtrühmade kaasamisel (nt kujundades kaasamise meetodi vastavalt sihtrühmale, võimaldades vajaduse korral puuetega inimestele invatransporti, osalemist nägemis- või kuulmispuudega inimestele, vene- või ingliskeelset tõlget vms).
- 3) **Infoühiskond** – Investeeringud infosüsteemidesse on toetuse andmise tingimuste kohaselt abikõlblikud (nt on võimalik kasutada nutikaid e-lahendusi kaasamisel, strateegilisel planeerimisel, mõjude hindamisel). Meede haakub „avatud andmete“ initsiatiiviga.
- 4) **Regionaalareng** – regionaalarengusse ja regionaalpoliitika üldistesse eesmärkidesse panustab meede eeskätt mõjude hindamise süsteemi ja kaasamise arendamise ning rakke- ja eksperdirühmade tegevuste kaudu. Mõjude hindamise süsteemi arendamise tegevused võimaldavad muuhulgas tõhustada regionaalsete mõjude hindamist ja arvestamist õigusloomes ja valdkondlike arengukavade koostamisel. Meetme tegevustel on eeldatavalt toetav mõju kohalikele ning regionaalsele arendus- ja planeerimisvõimekusele. Kaasamise arendamise tegevustes edendatakse teiste hulgas ka kohalike ja piirkondlike huvirühmade kaasatust ning võimekust osaleda poliitikakujundamises. Samuti kaasatakse meetmest toetatavate riigivalitsemise strateegiliste küsimuste lahendamise rakke- ja eksperdirühmade tegevustesse vastavalt teemale ka kohalike ja regionaalsete organisatsioonide esindajaid. Regionaalse mõju aspektidele „piirkondlike erinevusi tasakaalustava arengu soodustamine“ ja „piirkondade eripäradega arvestamine ja nende spetsiifiliste arengueelduste oskuslikum ärakasutamine“ ning „piirkondade terviklikkuse ja keskus-tagamaa seoste tugevdamine“ olulised mõjud puuduvad.
- 5) **Keskkonnahoid ja kliima** – keskkonnahoiu ja kliima läbivasse teemasse panustab meede eeskätt mõjude hindamise süsteemi tegevuste kaudu. Mõjude hindamise süsteemi arendamise tegevused võimaldavad muuhulgas tõhustada keskkonnamõjude hindamist ja arvestamist õigusloomes ja valdkondlike arengukavade koostamisel. Meetme tegevustel, eriti mõjude hindamisel ja rakkerühmadel, võib olla mõju keskkonnahoiu ja kliima läbivale teemale sõltuvalt algataatavate tegevuste valdkonnast.

5. Abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud

- 1) Kulutusi on võimalik teha meetme tegevuste elluviimiseks ja eesmärkide saavutamiseks kooskõlas käesolevas käskkirjas sätestatuga ning Vabariigi Valitsuse määrusega „Perioodi

2014–2020 struktuuritoetustest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse väljamaksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) kehtestatud tingimustel ja korras.

2) Abikõlblikud on järgmised kulud:

- a) uuringud, analüüsid, ekspertiisid ja küsitlused nende tulemuste avalikustamise kulud;
- b) personalikulud vastavalt ühendmääruse §-le 3;
- c) konsultatsioon, kirjandus;
- d) koolituste, konverentside, seminaride, infopäevade ja koosolekute korraldamine;
- e) meetodikate, õppematerjalide, juhiste ja koolitus- ja arenguprogrammide väljatöötamine ning nende avalikustamine;
- f) teematilistel konverentsidel, seminaridel ja koolitustel osalemise tasud;
- g) lähetuse kulud;
- h) transport ja majutus;
- i) tõlke kulud;
- j) trükised;
- k) teavitamiskulud, sh veebidisain ja majutus, meened;
- l) tarkvara litsentsid või veebipõhiste tarkvaralahenduste teenustasud;
- m) infotehnoloogilised lahendused.

Järgnev tabel annab ülevaate abikõlblikest kuludest tegevuste kaupa. X-ga märgitud kulud on vastava tegevuse puhul abikõlblikud.

Tabel 13. Abikõlblikud kulud tegevuste kaupa

Meetme (ala)tegevus	a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)	h)	i)	j)	k)	l)	m)
12.2.1.1 Mõjude hindamise süsteemi arendamine	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
12.2.1.2 Tulevikuanalüüside tegemine	x	x	x	x					x	x	x		
12.2.1.3 Õigusanalüüside tegemine	x	x	x	x					x	x	x		
12.2.2 Kaasamise arendamine	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
12.2.3.1 Eesti Tööandjate Keskliidu poliitikakujundamisel kaasaraäkimise võimekuse suurendamine	x	x	x	x	x			x	x	x	x	x	x
12.2.3.2 Eesti Ametiühingute Keskliidu poliitikakujundamisel kaasaraäkimise võimekuse suurendamine	x	x	x	x	x			x	x	x	x	x	x
12.2.4 Strateegilise juhtimise arendamine	x	x	x	x	x	x ²²	x	x	x	x	x	x	x
12.2.5 Rakke- ja eksperdirühmad ning nõuandvad kogud	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
12.2.6 Õiguse revisjon	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x		
12.2.7.1 Õigusloomejuristide arendamine	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x		
1.2.2.7.2 Õppereisid		x		x	x	x	x	x	x		x		

²² Arendustegevused (konverentsidel, seminaridel ja koolitustel osalemine) on mõeldud ka tegevuspõhisele eelarvele üleminekut toetavale meeskonnale.

- 3) Mitteabikõlblikud on järgmised kulud:
 - a) toetust saavate asutuste üldkulud;
 - b) seadmete soetamise ning põhivara kulumiga seotud kulud;
 - c) ühendmääruse § 4 kohaselt määratletud mitteabikõlblikud kulud;
 - d) teised kulud, mis ei ole vajalikud meetme tegevuse eesmärkide saavutamiseks.

6. Toetuse maksmise tingimused ja kord

- 1) Toetust makstakse vastavalt STS2014_2020 §-dele 28–30 ja ühendmääruse §-dele 11–13 ja §-i 14 lõike 1 punktile 1.
- 2) Toetust makstakse tegelike kulude alusel.
- 3) Tegevuse elluviija või volitatud esindaja esitab rakendusüksusele etteantud vormil maksetaotluse. Maksetaotlusele lisab tegevuse elluviija või volitatud esindaja kuldokumentide ja vajaduse korral tasumist tõendavate dokumentide koopiad ning hankemenetlusega seotud dokumendid, sh lepingud ja nende muudatused ning rakendusüksusele nõudmisel muud asjakohased dokumendid abikõlblikkuse kontrollimiseks.
- 4) Maksetaotlus esitatakse struktuuritoetuste registri väliselt, juhul kui seda ei ole võimalik esitada struktuuritoetuste registri kaudu.
- 5) Viimane maksetaotlus esitatakse hiljemalt koos lõpparuandega. Viimane väljamakse tehakse pärast lõpparuande kinnitamist.

7. Tegevuse elluviija kohustused

Tegevuse elluviijale kohalduvad lisaks käesolevas käskkirjas ettenähtule STS2014_2020 §-s 24 ja selle alusel kehtestatud õigusaktides toetuse saajale sätestatud kohustused. Ühtlasi on tegevuse elluviija kohustatud:

- 1) rakendama tegevusi eesmärgipäraselt ja kasutama toetust säästlikult;
- 2) teavitama toetuse saamise võimalustest;
- 3) esitama rakendusasutuse nõudmisel täiendatud väljumisstrateegia, tegevuse eelarve jagunemise aastate ja eelarveartiklite kaupa, ülevaate tegevuste rakendamise ja detailse tegevuskava või seirearuande täpsustused;
- 4) rakendama meetme tegevust vastavalt punktis 3 nimetatud detailsele tegevuste kirjeldusele ja eelarvele. Juhul kui punkti 3 kohaselt esitatud tegevuste detailses kirjelduses jäetakse tegevusi ära või lisatakse tegevusi juurde, teavitama rakendusasutust ja rakendusüksust muutustest e-kirjaga;
- 5) teavitama rakendusasutust, kui samalaadsetele tegevustele on taotletud toetust teistest meetmetest või muudest välisabi vahenditest;
- 6) kooskõlastama rakendusasutusega ametiasutuse ametnike või töötajate personalikulud, millele toetust taotletakse;
- 7) juhul kui meetme raames antav toetus on vähese tähtsusega abi komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8) artikli 3 mõistes, kohaldama nimetatud määruses ja konkurentsiseaduse §-s 33 sätestatud;
- 8) hankimisel järgima STS2014_2020 § 26. Kui lähtutakse riigihangete seaduse §-s 3 nimetatud põhimõtetest ja kui riigihanke eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on 20 000 eurot või sellest suurem, kuid jääb alla lihthanke piirmäära, siis küsima vähemalt kolm võrreldavat pakkumust või avalikustama hanke kohta teate. Kui pakkujate paljususe puudumise tõttu võrreldavaid pakkumusi ei küsita või hanketeadet ei avalikustata, põhjendada eduka pakkumuse valikut;

- 9) juhul kui meetme tegevus teenib tulu, siis kohaldama puhastulu mahaarvamisel Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 65 lõikes 8 sätestatud;
- 10) säilitama toetatavate tegevuste elluviimisega seotud dokumente, sh abikõlblikkust tõendavaid dokumente ja muid tõendeid neli aastat alates sama aasta 31. detsembrist kui lõppmakse laekus enne 30. juunit, juhul kui lõppmakse laekus pärast 30. juunit, siis alates järgneva aasta 31. detsembrist.

8. Partneri kohustused

Partnerile kohalduvad lisaks käesolevas käskkirjas ettenähtule STS2014_2020 §-s 25 ja selle alusel kehtestatud õigusaktides partneritele sätestatud kohustused. Ühtlasi on partner kohustatud:

- 1) rakendama tegevusi eesmärgipäraselt ja kasutama toetust säästlikult;
- 2) esitama rakendusasutuse või tegevuse elluviija nõudmisel tegevuse eelarve jagunemise aastate ja eelarveartiklite kaupa, ülevaate tegevuste rakendamisest ja detailse tegevuskava või seirearuande täpsustused;
- 3) rakendama meetme tegevust vastavalt kinnitatud detailsele tegevuste kirjeldusele ja eelarvele;
- 4) teavitama rakendusasutust ja elluviijat, kui samalaadsetele tegevustele on taotletud toetust teistest meetmetest või muudest välisabi vahenditest;
- 5) juhul kui meetme raames antav toetus on vähese tähtsusega abi komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8) artikli 3 mõistes, kohaldama nimetatud määruses ja konkurentsiseaduse §-s 33 sätestatud;
- 6) hankimisel järgima STS2014_2020 § 26. Kui lähtutakse riigihangete seaduse §-s 3 nimetatud põhimõtetest ja kui riigihanke eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on 20 000 eurot või sellest suurem, kuid jääb alla lihthanke piirmäära, siis küsima vähemalt kolm võrreldavat pakkumust või avalikustama hanke kohta teate. Kui pakkujate paljususe puudumise tõttu võrreldavaid pakkumusi ei küsita või hanketeadet ei avalikustata, põhjendama eduka pakkumuse valikut;
- 7) juhul kui meetme tegevus teenib tulu, siis kohaldama puhastulu mahaarvamisel Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 65 lõikes 8 sätestatud;
- 8) säilitama toetatavate tegevuste elluviimisega seotud dokumente, sh abikõlblikkust tõendavaid dokumente ja muid tõendeid neli aastat alates sama aasta 31. detsembrist kui lõppmakse laekus enne 30. juunit, juhul kui lõppmakse laekus pärast 30. juunit, siis alates järgneva aasta 31. detsembrist.

9. Tegevuste tulemuslikkuse seire ja hindamine

- 1) Tegevuse elluviija esitab rakendusüksusele ja rakendusasutusele vormikohase meetme tegevuse vahearuarande ja tegevuste detailse kirjelduse jooksva eelarveaasta kohta üldjuhul iga aasta 31. jaanuariks. 2015. aasta aruanne esitatakse 31. märtsiks. Juhul kui tegevuste alguse ja esimese vahearuarande esitamise tähtpäeva vahe on vähem kui neli kuud, esitatakse vahearuanne järgmiseks tähtpäevaks. Seirearuanne ja tegevuste detailne kirjeldus sisaldavad ülevaadet tegevustest ja finantsprogressist, eesmärkide ja näitajate saavutamisest, elluviija hinnangut tegevuse tulemuslikkusele, ülevaadet jooksva eelarveaastal plaanitud tegevuste kohta ja nende maksumuse kohta ning muud toetuse elluviimisega seotud seireinfot.
- 2) Tegevuse elluviija esitab rakendusüksusele ja rakendusasutusele vormikohase meetme tegevuse lõpparuande 45 päeva jooksul alates tegevuse abikõlblikkuse perioodi lõppkuupäevast.

- 3) Juhul kui vahearuande ja lõpparuande esitamise vahe on vähem kui neli kuud, esitatakse vaid lõpparuanne.
- 4) Rakendusasutus ja rakendusüksus kontrollivad vahe- või lõpparuannet ning tegevuste detailset kirjeldust (edaspidi koos *seirearuanne*) 20 tööpäeva jooksul selle laekumisest.
- 5) Puuduste esinemisel seirearuandes annab rakendusasutus tegevuse elluviijale vähemalt 10 tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks.
- 6) Rakendusasutusel on õigus igal ajal küsida tegevuse elluviijalt lisainfot meetme tegevuse käigu ja tulemuste kohta.
- 7) Tegevuse elluviija kohustub esitama rakendusasutusele küsitud info.
- 8) Seire käigus kogutud info edastatakse STS2014_2020 § 33 alusel moodustatud valdkondlikule komisjonile, kes võib seireinfole tuginedes teha ettepanekuid käesoleva käskkirja muutmiseks, auditi läbiviimiseks või tegevuse tulemuslikkuse hindamiseks.
- 9) Rakendusasutus algatab vajaduse korral seireinfole tuginedes või valdkondliku komisjoni soovitusel käesoleva käskkirja muutmise, auditi või hindamise.
- 10) Tegevuse elluviija kohustub andma igakülgse sisulise panuse seiresse, auditisse või hindamisse.

10. Tegevuste ja nende elluviimise tingimuste muutmine

- 1) Rakendusasutus võib muuta toetuse andmise tingimusi tuginedes seireinfole, valdkondliku komisjoni soovitudele, rakendusüksuse või tegevuse elluviija ettepanekutele või kui selgub, et muudatuste tegemine on vajalik meetme tegevuste edukaks elluviimiseks või tegevuse elluviijal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata.
- 2) Rakendusüksus võib tegevuse elluviijale või rakendusasutusele teha ettepanekuid meetme tegevuste eelarve muutmiseks, kui seirearuandes esitatud andmetest või muudest asjaoludest selgub, et muudatuste tegemine on vajalik meetme tegevuste eduka elluviimise tagamiseks.
- 3) Meetme tegevuse tingimuste muutmist ei saa taotleda sagedamini kui korra kuue kuu jooksul, välja arvatud juhul, kui on olemas rakendusasutuse eelnev nõusolek.
- 4) Meetme tegevuse tingimuste muutmine kooskõlastatakse korraldusasutusega, valdkondlikku komisjoni kuuluva rakendusasutusega ning käesoleva käskkirjaga hõlmatud meetme tegevuse elluviijaga.

11. Finantskorrektsioon

Finantskorrektsioone teeb rakendusüksus vastavalt STS2014_2020 §-dele 45–47.

Toetus makstakse tagasi vastavalt STS2014_2020 §-dele 48–49.

Lisa: Kodifitseerimise ja revisjoni läbiviimise meetoodika

1. Kodifitseerimine ja revisjon käesoleva projekti raames tähendab kehtiva õiguse korrastamist ja edasiarendamist kindlaksmääratud valdkonnas.

Kodifitseerimise ja revisjoni käigus analüüsitakse võrdlevalt läbi kogu kodifitseeritava või revideeritava valdkonna õigusloome (nii riigisisene, EL kui ka rahvusvaheline õigus) ja kohtupraktika. Analüüsiks kasutatakse ka asjakohast erialakirjandust.

Kodifitseerimise ja revisjoni eesmärk on korrastada kodifitseeritavat või revideeritavat õiguse valdkonda nii, et õiguskord muutuks selgemaks ja seeläbi oleks vajamineva regulatsiooni leidmine õiguse rakendajale lihtsam. Samuti on kodifitseerimise või revisjoni eesmärk ühtlustada kodifitseeritava või revideeritava valdkonna õigusliku regulatsiooni kvaliteeti.

Kodifitseerimise või revisjoni eesmärk ei ole tingimata kehtivate õigusnormide muutmise, täiendamine või ümberstruktureerimine, kuid see võib mitmel juhul osutada vajalikuks.

2. Vajaduse korral muudetakse või täiendatakse olemasolevaid regulatsioone. Muutmise või täiendamise vajadus võib tuleneda eelkõige järgnevast:

- kodifitseeritavad või revideeritavad õigusaktid või õigusnormid on üksteisele vastukäivad;
- kodifitseeritavad või revideeritavad õigusaktid või õigusnormid ei ole enam ajakohased;
- kehtiv regulatsioon on puudulik;
- kehtivad normid ei ole praktikas andnud soovitud tulemusi;
- kehtivas õiguses sisalduv norm toob kaasa põhjendamatut bürokraatiat või on rakendaja suhtes muul moel põhjendamatult koormav;
- EL õiguse ülevõtmine ei ole olnud korrektne või põhjendatud;
- eriosa regulatsioon ei vasta seadustiku üldosas sisalduvatele üldpõhimõtetele.

3. Kodifitseerimist või revisjoni alustatakse reeglina üldossa kuuluvate normide analüüsist, millele järgneb üldosa normide sõnastuse kirjapanek, sellele järgnevad samad tegevused eriosa normide ja rakendussätete puhul. Põhjendatud juhtudel ei tule eelmises lauses nimetatud põhimõttest lähtuda. Eelnõu koostamisel tuleb lähtuda hea õigusloome ja normitehnika eeskirja nõuetest.

4. Kodifitseerimise või revisjoni käigus tuleb püüda leida võimalusi, kuidas olemasolevaid tarbetuid protseduure ja põhjendamatuid nõudeid lihtsustada nii, et soovitud eesmärgi saavutamiseks kulub kokkuvõttes vähem aega tingimusel, et olulised õigushüved on jätkuvalt kaitstud. Lihtsustamine tähendab seejuures isiku ja halduse vahelises suhtluses eeskätt isiku suhtes selgemate, lihtsamini täidetavate ja väiksemat ajakulu nõudvate normide kehtestamist. Ka asutuste suhtes kehtivate normide lihtsustamine on lubatud, kuid seejuures ei tohi normide täitmine muutuda isikutele aja- ega ressursimahukamaks.

Lihtsustamiseks võiks eeskätt lähtuda järgmistest haldusmenetluse seaduse mõttega kooskõlas olevatest põhimõtetest:

- isikult ei nõuta nende dokumentide või andmete esitamist, mida isik on korra juba esitanud või mida haldusasutusel on võimalik saada teistelt asutuselt;
- ühe eesmärgi saavutamise (nt keemiatehase rajamine) raames erinevate tegevuste korral, milles osalevad erinevad haldusorganid, antakse ühele haldusorganile kogu protsessi koordineerimise ülesanded;
- võimaluse korral luua võimalus elektrooniliseks menetluseks;
- isik ei pea ühe ja sama toimingu tegemiseks suhtlema mitme asutusega.

Kontseptsioonis ja eelnõu seletuskirjas tuleb eraldi selgitada, mil moel uued normid ja menetlusskeemid senistega võrreldes lihtsustuvad.

5. Kehtivate õigusaktide analüüsi käigus ja eelnõu koostamisel tuleb ühtlustada ja vajaduse korral uuendada erinevates valdkonna seadustes kasutatavat terminoloogiat.

6. EL õiguse normide ülevõtmise korrektsust ja põhjendatust tuleb kontseptsiooni ja analüüsi koostamise käigus analüüsida ja hiljem eelnõu väljatöötamisel arvestada. EL õiguse põhjendatud ülevõtmist kontrollides tuleb eeskätt analüüsida, kas direktiivis liikmesriigile jäetud otsustusruumi on piisaval määral ja sobilikul viisil ära kasutatud. Vajaduse korral tuleb välja töötada sobilikumad lahendused.

7. Tööde planeerimisel tuleb arvestada sellega, et lisaks juriidilisele analüüsile peavad olema hinnatud olulisemate muudatuste sotsiaalsed, majanduslikud, keskkonna- või muud kaasnevad mõjud. Mõjude analüüsi mõte on saada täpsemat teavet kavandatavate lahenduste rakendatavusest, kaasnevatest kuludest ja tuludest erinevatele ühiskonnaelu sfääridele.

8. Juba analüüsi algetapil selgitab töörühm välja huvirühmad, koostab neist nimekirja ja teeb esialgse kava, kuidas, keda ja mis etapis eelnõu väljatöötamisse kaasata. Seejuures tuleks arvesse võtta huvirühmade erinevust ja kaasamisviisi (nt huvirühma esindajatega kohtumine, ühisseminar, ümarlaud, elektrooniliselt või paberikandjal arvamuste küsimine jne) otsustamisel lähtuda just konkreetse huvirühma suurusele ja olemusele sobilikust lahendist.